

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
Vindictivelaan, 24
8400 OOSTENDE

3de jaargang, nr. 4, januari 1974.

ZEER BELANGRIJKE UITNODIGING
==== =====

Het Bestuur van de Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer AL
DE LEDEN van de kring uit te nodigen op de jaarlijkse

STATUTAIRE ALGEMENE VERGADERING

welke doorgaat op dinsdag 29 januari 1974, te 20.30u. stipt in de
conferentiezaal van het Stadhuis te Oostende.

AGENDA

- 1) Toespraak door de Hoofdman en hulde aan de overleden leden.
- 2) Jaarverslag over de werking van het verleden jaar, door de se-
cretaris.
- 3) Financiëel verslag door de schatbewaarder. De verificatie van
de boekhouding is op voorhand door een expert gedaan geweest.
De boekhouding zal nochtans ter plaats zichtbaar zijn.
- 4) Herkiezing van de helft der Bestuursleden.
Zijn uittredend en herkiesbaar :

E. De Taeye	Hoofdman
O. Vilain	Onder-Hoofdman
N. Vanneuville	Secretaris
F. Edebau	Commissaris
L. Bakker	id.

De schatbewaarder H. Declercq is ontslaggever.
G. Vermeersch is door het Bestuur voorgesteld als bestuurslid.

Leden die wensen hun kandidatuur te stellen, worden verzocht dit
schriftelijk te doen bij hoofdman E. De Taeye, Vindictivelaan, 24
Oostende, uiterlijk tegen 22 januari 1974.

- 5) Antwoorden op interpellaties door de leden ingediend.
Zoals beslist is geweest op de Algemene Vergadering van 1972, zijn
de interpellanten verzocht het Bestuur daarover in te lichten,
minstens vier dagen vóór de Vergadering.
- 6) Verkoop en ruilavond, uitsluitend tussen leden (Zie laatste blad)
OPGELET. Enkel leden mogen aan de vergadering deelnemen. Lidkaart
wordt bij ingang vereist. Echtgenoten en inwonende kinderen mogen
hen evenwel vergezellen. Nieuwe leden en leden die nog in regel
niet zijn met hun lidgeld, kunnen dit aan de ingang regelen.

.../...

Het Bestuur van de PLATE wenst aan al haar leden een gelukkig en voorspoedig nieuwjaar voor het jaar 1974, dat tevens het jaar van de folklore wordt in ons land.

WAT IS ER GEBEURD IN ONS HEEMKUNDIG MUSEUM ?

=====
Nu we het jaar 1973 achter de rug hebben is het met groot genoegen dat we onze leden op de hoogte brengen van de gang van zaken in ons Heemkundig Museum.

Eerst moeten wij een succesvolle zomer boeken, wat het aantal bezoekers betreft. Ziehier enkele cijfers. In de Paasweek : 265. In de Pinksterweek : 124. Juli, augustus en September (tot de 16de) : 3258. Dit geeft een totaal van 3647. Daarin zijn nog niet begrepen de niet betalende leden, officiële bezoekers, uitgenodigden en de pers. Alle werelddelen waren bij deze bezoekers vertegenwoordigd. Dit kan ons gastenboek als bewijs getuigen. Vele bezoekers hebben hun lof uitgesproken over de netheid en de presentatie van de verzamelingen. Het was voor velen een revelatie wat betreft de waarde en de zeldzame voorwerpen er tentoongesteld.

Om het Museum nog aantrekkelijker te maken, hebben wij ter gelegenheid van de jaarlijkse oktobersluiting, gebruik gemaakt om een verandering te verwezenlijken. Voordien hadden wij reeds een woonkamer min of meer ineen gestoken. Nu heeft ons eigen personeel de handen uit de mouwen gestoken en en een nieuw lokaaltje in elkaar getimmerd, dat nu de waardige tegenhanger is van ons enig cafètje. Meer uitleg willen wij daarover niet geven, wij laten het aan onze leden zelf over om een bezoek te komen brengen en er hun gedacht over te geven.

Wij willen ook van de gelegenheid gebruik maken om onze leden in te lichten over de aanwinsten die onze Museum gedurende het jaar 1973 verrijkt hebben : Drie oude schilderijtjes met schepen, grote ets met een tafereel uit het Beleg van Oostende 1601-04, oude waterpomp, oude muziekdoos, oude bierkan, kruik en potjes in blauw artsteen, prachtig bronzen borstbeeld van Koning Leopold II, grote ets van Koning Albert I, oude schoolbank, oude schaatsen, oude platendraaijer, weegtoestel 1900, schouwgarntuur in aardewerk, voetwarmer in aardewerk, koperen kaarsepan, hangpitolampje, koperen weeghaak, oude zeemansbarometer, meerdere kleine voorwerpen eindelijk de aankoop van een prachtige verzameling oude Oostendse maatschappijborden.

Al wat wij komen te vermelden toont duidelijk aan dat het Museum niet in slaap is gewiegd en dat er nog milde schenkers zijn die ons werk weten te waarderen en ons helpen.

Beste Confraters, mogen wij U vragen ons door een geregeld bezoek aan te moedigen en verder de ingegane weg voort te zetten.

De Hoofdman.

"IN OUDE PRENTKAARTEN"

Nu er een echte verzamelwoede in oude prentkaarten ontstaan is worden geregeld kleine ingebonden albums "in oude prentkaarten" gepubliceerd.

Van belang voor onze streek kunnen we volgende titels vermelden: "Blankenberge", "Bredene", "Diksmuide", "Eernegem", "Gistel", "Heist", "Ieper", "Knokke", "Koekelare", "Koksijde", "Middelkerke", "Nieuwpoort", "Oostende", "Oostduinkerke", "De Panne", "Veurne" en "De Zwinstreek".

"OP DE REDE"

Verleden jaar had een enige scheepvaart-tentoonstelling plaats te Antwerpen. Te dezer gelegenheid werd een mooie catalogus gepubliceerd. Belangstellenden kunnen deze nog bestellen mits storting van 100 Fr op P.C. nr. 4568-14 van de "Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum", met de vermelding "Catalogus op de Rede".

TER CUERE

Het jaarboek 1973 van de Heemkring Ter Cuere Bredene is zojuist verschenen.

Belangrijke bijdragen komen er in voor, o.a. Koddige uithangborden (Van der Beken), Slijkens ... historiek van een Bredens toponiem (Farazijn), Twee kruisende paden: Solvyns-Popham (R. Verbanck), D'Oede Viertorre (F. Verbanck), De fort en van Bredene en de oostkant van de geule tijdens het Beleg van Oostende (R. Verbanck).

Deze keurige "Ter Cuere" uitgave is te bestellen in het secretariaat van de Heemkring - IJzerlaan, 3 - 8401 Bredene (Prijs 150 Fr).

De Herbergen uit de jaren twintig

Deze studie handelend over het herbergleven uit elf gemeenten van Veurne-Ambacht, vijftig jaar terug, kan tegen de vóórintekensprijs van 220 Fr. besteld worden bij de auteur A. DAWYNDT, Knollestraat, 11 - 8480 Veurne, P.C. nr. 4502.32.

Het werk is verlucht met 20 pentekeningen van G. Ocquet en is het nummer 6 van de "Heembibliotheek Bachten de Kupe".

UITHANGBORDEN IN OOSTENDE

De uithangborden maakten eertijds in onze steden, deel uit van het volkleven. Tal van Heemkundigen hebben daarover belangrijke studies gepubliceerd.

Het valt dan ook niet in onze bedoeling daarover een studie, wat Oostende betreft, aan te vangen. Maar het ware toch interessant enkele typische oude Oostendse uithangborden uit de vergeethoek te halen. Ook vragen wij aan onze leden ons daarin te helpen. In afwachting geven wij al een kleine lijst van borden die hier te Oostende te zien waren vóór de twee Wereldoorlogen.

- 1) In het Sajette Wuvetje. Kaaistraat. Schilderij op metaal.
- 2) Het Meulentje. Kapellestraat. Een kleine molen in metaal.

- 3) De Gouden Valk. Vroeger Kapellestraat, nu Dekenijstraat. Gezeten valk.
- 4) De Gouden Leeuw. Brouwerij. Torhoutsesteenweg. Liggend Leeuwkje.
- 5) De Gulden Horloge. Kapellestraat. Groot metalen uurwerk.
- 6) Het Paard. Huis Desneux, Witte Nonnenstraat. Groot zwart paard.
- 7) Au Drapeau Belge. Kaaistraat. Metalen vlag, geschilderd.
- 8) Verscheidene Beenhouwerijen hadden een gouden rundskop als uithangbord.

Wie zal ons helpen de lijst aan te vullen ?

De Hoofdman.

=====

Nog iets over de tweede Oostendse Vuurtoren.

In het Lustrumboek "Ostendiana", in 1972 door de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Afdeling Oostende, uitgegeven, lezen wij op blz. 120 : "Aangaande de vernietiging van de (tweede vuurtoren) schijnen er verschillende versies te bestaan. Zekere bronnen spreken van 7 september 1915, andere van 1917. Sommige houden het bij een beschieting door Engelse schepen, die de toren zouden geraakt hebben. Andere beweren bij hoog en bij laag dat de Duitsers hem zelf lieten springen".

Met de hulp van twee onzer medewerkers, zijn wij aan de waarheid gekomen zodat wij deze historie definitief kunnen sluiten.

Onze Confrater John Brys kreeg begin van het jaar het bezoek van een Duitser die zocht naar bepaalde zegels. Bij het gesprek kwam Oostende op het tapijt. Hij vertelde dat hij in de 1ste Wereld-Oorlog, als marine-officier in onze stad dienst had gedaan. De Heer Brys toonde hem dan een foto met de vuurtorenpuinen, en vroeg hem de waarheid over de vernieling ervan : Spontaan schreef Luitenant ter zee Brunert dat hij getuige was geweest van de ontploffing en voegde er bij "Leucht-Turm van Ostende durch uns gesprengt". Volgens hem gebeurde dit in september 1915.

Bij zijn opzoekingen in de Duitse archieven van de oorlog 14-18, legde onze Confrater Major de hand op een hoogst interessant dokument, waarvan wij U hier een afschrift geven.

Marinekorps
Generalkomando
B.Nr. 4156-IIa

K.H.G. den 14 September
1915.

Gans Geheim

- 1) An 7 September wurde der Leuchtturm von Ostende niedergelegt.
- 2) An 12 September wurde das Wielinger Feuerschiff in folgender Position ausgelegt :

51 ° 23 ' 15 n
3 ° 14 ' 00 o.

Auf Befehl
Fregattenkapitän
und Admiralstabsoffizier.

An den Chef der Admiralstabes
der Marine

Berlin.

Het probleem schijnt hier mede, na meer dan een halve eeuw, eindelijk opgelost zodat verdere discussies daarover nutteloos blijken.

De Hoofdman.

BRIEVEN

VAN JEF

Jef Klausling laat uit Maleisië de beste Nieuwjaarsgroeten aan alle vrienden van "De Plate" en het "V.V.F." geworden. Het is daar nogal fris weer schrijft hij, "want ik heb het hier koud als de thermometer tot 24° C daalt (boven NUL !)". Wij zijn niet zo onbescheiden om te vragen wat hij in dat geval dan doet om zich op te warmen. In ieder geval "welbedankt" voor de wensen en een "prosit" terug.

Over HET LAATSTE NUMMER

De Heer S.Ippel liet ons een vriendelijk briefje geworden, waaruit wij volgende zinnen optekenden :

... nopens vraag 1 van de mini-quiz, kan ik U nog melden dat nog 3 dijken als officiële straatbenaming gelden, alleen hebben ze er een straat of weg achter gezet om het "sjieker" te doen klinken, het zijn : Groenedijkstraat, Hoge Dijkweg en Zandvoordeschorredijkstraat. Deze laatste is tevens de tweede grootste straat-benaming van Oostende.

... vraag 4 : kan er als opmerking nog gemaakt worden dat Marie-José de eer heeft tweemaal vernoemd te zijn, en dit als 1° Marie-José plein, 2° Marie-Joséstraat.

... Wat betreft "Kamieltje" heb ik ook nog van familie vernomen dat deze persoon zelfs wachte op zijn "klanten". Aan de halte moest hij zeker zijn dat hij of zij ziek waren, of in verlof, want hij zou blijven wachten hebben. Kan er niet achterhaalt worden wie deze figuur was ? Naam bv. en foto. Dat is toch ... zou ik maar zeggen ... ook een "Oostends figuur". We hebben als ik me niet vergis, nu nog een café "Kamieltje" waar deze tram halt hield aan Petit Paris, Torhoutsesteenweg.

... In het lied over de "0.185" moet in stroof 3, een lijn "dat 185, enz." ontdubbeld worden en in stroof 5 zijn er twee lijnen te kort. Het zou mij aangenaam zijn dit ontbrekende te kennen".

OOSTENDSE BROUWERS

De Heer John Brys uit Antwerpen laat ons weten dat tussen 1912 en 1914 ook nog een brouwerij van Jan BRYs bestond, gevestigd Oudenburgsesteenweg, 82 te Oostende.

Deze informatie is een aanvulling voor onze lijst "Oostendse Brouwers vóór 1914".

PILOT-NEUSDOEK

Kent U het woord "pilot-neusdoek" ? Dit verengelste woord bedoelt een zachte sjerp, meestal licht-grijs, die verschillende malen om de hals kan geslagen worden, en die loodsen, vissers en andere zeelieden dragen. Het dient vooral om als ze enigzins bezweet zijn te beletten dat hun hals in de vlakke zee-wind koud zou krijgen.

Normaal zijn deze doeken vierkantig, maar men snijdt ze ook gemakkelijk in twee, zodat men ze als een lichtere "pilot-neusdoek" in de zomer om de hals kan slaan.

HET SCHIP MOET EEN NAAM HEBBEN

Ieder vissersschip heeft een eigen naam. Hoe verschillend de keuze van die namen is kan men opmerken als men eens enkele lijsten van vissersschepen, welke te Oostende zijn of waren ingeschreven, één voor één nagaat.

De naamkeuze tussen 1930 en heden kan men aldus in een tiental grote groepen indelen.

Ter illustratie heb ik voor ieder van deze groepen enkele namen genoteerd. Eerst dacht ik nog bij al deze schepen het nummer te vermelden, doch als men weet hoe dikwijls schepen van naam of van nummer veranderen, heb ik daar moeten van afzien. De lijsten die in de vroegere Visserij-almanakken voorkwamen kunnen de nieuwsgierigen daarbij evenwel helpen.

Nu de tien groepen :

1. Namen in verband met de gezinssamenstelling.

Alleen in 1931 kon men reeds aantreffen "De 2 Kinderen", "De 3 Kinderen", "De 4 Kinderen", "De 7 Kinderen", "De 2 Gebroeders", "De 3 Gebroeders", "De 4 Gebroeders", "Les 3 Frères". Later vonden we nog "De 8 Gebroeders", "De 3 Zusters" en "De 4 Gezusters".

2. Voornamen.

Dis is wel de belangrijkste groep. Het is onnodig alle "Oscar", "Theresia", "Yolande", "Nathalie" of "De Jonge Jan" te vermelden. Daarnaast komen er ook veel dubbelnamen voor zoals "Pierre-Louis", "Richard-Alfons" of de voornamen van een koppel zoals "Rosa-Arthur" en "Omer-Denise". Soms worden het drie namen en éénmaal ook vier voornamen. Het was de "Rachel-Marie-José-Marguërite".

3. Familienamen.

Het zijn dikwijls de namen van de eigenaars, een hunner familieleden of iemand die veel uitstaans had met de zeevisserij. We halen even aan "Galeyn", "Frans Legein", "Yvonne Deckmyn", "Roger Blondé", "Jan Denye", "Captain Arsène Blondé", "Robert Verschelde", "Broeder Annobert", "Victor Seghers", "Broeder Isidoor".

4. Historische figuren.

Het zijn veelal personen welke tot het Belgisch vorstenhuis behoorden, zoals "Koning Albert", "Roi Léopold", "Prins Boudewijn", "Prinses Paolo", "Koningin Fabiola", "Prinses Astrid", "Princesse Marie-José", "Comte de Hainaut", "Prince de Liège", "Graaf van Vlaanderen", "Duchesse de Brabant".

Ook buitenlandse figuren kwamen aan hun trekken met "President Roosevelt", "Winston Churchill", "Maréchal Foch", "Général Leman" en ook een "Cléopatra".

Politieke figuren wisten soms ook in de loop der jaren hun naam op een der verre visserijgronden door golven overspoeld te worden. Hierbij denken we aan "Emiel Vandervelde", "Jan Volders", "Edouard Anseele", "Edmond Van Beveren", "César Depaepe", "Kamiel Huysmans", "Burgemeester Debunne" en vele anderen.

Enkele geleerden werden bij gelegenheid bedacht met "Pasteur", "Edison", "Curie", "Marconi", "Charles Darwin".

Met "Casanova" heeft men wellicht niet te veel aan de historische figuur zelf gedacht.

5. Namen uit de kunst en de literatuur.

De kunstschilders werden door de rederijen ruim bedacht met "Teniers" "Jordaens", "Van Eyck", "Vander Weyden", "Vander Goes", "Memlinck", "Breughel", "Rubens", "Van Orley", "James Ensor", "Frans Courtens", "Artan", "Laermans" en "François Musin". De letterkundigen waren "Jacob Van Maerlant", "Guido Gezelle", "Streuvels", "Hendrik Conscience". Met "Pallieter" heeft men waarschijnlijk een hulde aan Felix Timmermans willen brengen.

6. Devotie-namen.

De echte volkse devotie kan men niet altijd terugvinden in de grote groep van de vele heilige namen die men aan vissersschepen bij de doop meegaf. Heel wat namen waren vroeger in het Frans, zodat het niet verwonderlijk is dat de vissers meestal enkel van het scheepsnummer spreken.

Anders kan men wel zeggen dat er veel schepen een devotievolle naam droegen. We vermelden "Notre Dame de Lourdes", "Reine des Anges", "Sainte-Thérèse de Jésus", "Sterre der Zee", "Angélus", "Notre Dame de Perpétuel Secours", "Notre Dame délivrez-nous", "Saint Antoine", "Op Gods Genade", "De Gratie Gods", "Vierge Marie", "Saint-Pierre", "Cor Jésus", "Sint Jans Berchmans", "De Heilige Familie", "O.L.V. van Fatima", "Sint-Idesbaldus ter Zee", "Don Bosco".

7. Namen uit de mythologie.

Slechts enkele schepen droegen zo een naam : "Neptunus", "Wodan", "Jupiter", "Hermes".

8. Spreuken, gedachten en uitdrukkingen.

Heel wat schepen kregen namen, die ons zelfs aan de naamplaten van vele villa's zouden kunnen doen denken.

"Arbeid adelt", "'t Zal wel gaen", "Remember", "Bonne Espérance", "Sincerity", "Spécial", "Mon Rêve", "De Vooruit", "De Hoop", "Onder Ons", "Zeerust", "'s Lands welvaart", "Tout va bien", "De Toekomst", "Broodwinner", "Mijn droom", "Ons Welzijn".

9. Zeedieren.

Hier valt de keus gemakkelijk te doen. Met "Zeehond", "Dolfijn", "Zeester", "Albatros", "Bruinvis", "De Zeemeeuw", "Stormvogel", "Sea Gull", "De Haai", "Zilvermeeuw".

10. Andere namen.

In deze laatste groep vinden we een bonte mengeling van een paar aardrijkskundige namen, zoals "Montreal", "Diksmuide", "Ramskapelle", "Finistère", "De Volendam", "Southern Cross", enkele namen nog in verband met de zee "Adriati", "Belgian Sailor", "Sea Lady", "Belgian Skipper", "'t Compas", "De Zee" en tenslotte een bonte mengeling van de meest gevarieerde vondsten, zoals "Valentino", "Sonny Boy", "Bijou", "Onyx", "De Parel", "Picollo", "Wilde Roos" of "Het Vliegmachien".

Om te eindigen kunnen we uit het voorgaande het besluit trekken dat heel wat van onze vissersschepen een mooie naam hadden, terwijl bij anderen men maar al te gemakkelijk het gebrek aan goede inspiratie kan waarnemen.

Nu "What's in a name" zal de visser wel denken en voor de man aan de wal is de naam eerder iets folkloristisch waarbij men soms ook wel de nieuwe tijdsideeën kan volgen.

MIJN KLOEFJES

I.

Toen ik klein was, aan de voeten.
Droeg ik zwaar' en lompe kloefen.
En ik trok er mee gezind,
naar school rap als de wind,
Kwam de meester mij te straffen .
Ja dan moest ik zonder blaffen.
Om mijn straf gaan uit te boeten.
In den hoek staan op mijn kloefen.

II.

Op mijn kloefjes ga ik dansen.
En ik drink een druppel franse.
En dan draai ik mij eens rond.
Op mijn kloefen 't is gezond.
'k Kan draaien en ik kan zwieren.
Tafels rond 't zijn mijn manieren.
Zie dat zal mijn hart verzoeten.
Zo een dans op mijn kloefen.

III.

Op mijn kloefjes ga ik vrijen.
Zie dat zal mijn hart verblijven.
Want mijn allerliefste Griet.
Ziet toch naar mijn kloefen niet.
Zij ziet naar mijn goed hartè.
naar mijn drallige toeren, mijne parten.
Iedereen mag mij ontmoeten.
Ik ben altijd op mijn kloefen.

IV.

Op mijn kloefjes ga ik trouwen.
Op mijn kloefjes bruiloft houwen.
Ik heb anders niet gekend.
Op mijn kloefjes ben 'k gewend.
Komt er een kindje te verschijnen.
Eene dochter of een kleine.
Dan zal ik ter kerke moeten.
Ik zal mede gaan al op mijn kloefen.

V.

Op mijn kloefjes wil ik sterven.
niemand zal mijn kloefjes erven.
Want ik moet er mede gaan.
Voor Sinte Pieter staan.
En die zal mij ook niet vragen.
Wat ik heb aan 't lijf gedragen.
'k Zal naar de helle niet gaan boeten.
'k Ga naar de hemel op mijn kloefjes.

Een brok geschiedenis over de Oostendse mailboten

Dagelijks varen er een tiental mailboten de Oostendse haven binnen en buiten. Deze scheepsbewegingen zijn zó alledaags, zó veelvuldig en gewoon, zó zonder geschiedenis dat niemand, buiten de toeristen, er in feite nog veel aandacht aan schenken. Bovendien zijn deze afvaarten zó veilig dat er waarschijnlijk geen enkele passagier er ooit aan denkt dat hij enig gevaar zou kunnen lopen. Dit zijn waarschijnlijk wel de redenen waarom wij moeten wachten op een flinke storm vooraleer er een foto van de mailboten in onze kranten verschijnt. Dan bewondert men de vaardigheid waarmee de kommandant zijn schip de haven veilig binnenloodst.

Op 09 augustus 1937 haalde één van de mailboten nochtans de frontpagina van de Rijselse krant "Echo- La France". "DRAMATISCHE AANVARING VAN DE MAILBOOT "PRINCESSE MARIE-JOSE" DOOR EEN BRITSE CARGO - DANK ZIJ DE KOELBLOEDIGHEID VAN DE KOMMANDANT ZIJN DE 750 OPVARENDEN GERED", blokletterde deze krant. Wat was er gebeurd? De redakteur-korrespondent van Duinkerken geeft ons een nauwkeurig verslag.

"08 augustus 24u30. De mailboot "Princesse Marie-José" op haar terugweg van Dover naar Oostende, waar zij rond twee uur moest aankomen, vaarde op ongeveer 3 mijl de rede van Duinkerken voorbij. Aan boord 750 passagiers, meestal jonge meisjes, die deel uitmaakten van een georganiseerde reis naar Luzern en Bazel. Drie speciale treinen wachtten hen op te Oostende. Bijna alle passagiers zijn verzameld op het dek van het schip.

Op dit moment maakte het Engelse stoomschip "Clan Mac Neil" zich gereed om de haven binnen te varen. Terwijl hij dicht bij boei 12 deze beweging uitvoerde, vaarde hij de mailboot dwars bakboord aan, juist achter de brug. De schok was verschrikkelijk. De zijde van het schip werd opengereten van de brug tot diep onder de waterlijn.

Kapitein Georges Timmermans, kommandant van de mailboot, zag onmiddellijk het groot gevaar in. De mogelijkheid dat het schip zou zinken was zeker niet uitgesloten. Hij aarzelde geen ogenblik. Een S.O.S. werd uitgezonden en hij stuurde zijn schip naar de haven. Hij bracht het schip in de nieuwe voorhaven op een honderdtal meters van de aanvoerkaai van de zeesluis waar hij het aan de grond zette.

De havenofficiëren van Duinkerken verwittigden onmiddellijk de sleepdienst. Vier sleepboten begaven zich naar de mailboot waar niet de minste paniek was uitgebroken. Daar werd begonnen met het overstappen van de passagiers die bij de Guillainluis aan wal werden gezet.

Ziekenwagens van het hospitaal en de Kamer van Koophandel waren eveneens ter plaatse om de vier gekwetsten naar het hospitaal te voeren. Daar werd vastgesteld dat de toestand van twee meisjes minder erg bleek dan aanvankelijk gevreesd. In de namiddag van dezelfde dag waren ze reeds aan de beterhand. Slechter was het gesteld met de twee andere gekwetsten. De verwondingen waren zo erg dat de dokters zich verplicht zagen het rechterbeen af te zetten.

Zeer snel zorgden de havendiensten, de politie en het personeel van de spoorwegen voor het verdere vervoer van de passagiers.

.../...

425 reizigers konden reeds met de trein van 4u45 Duinkerken verlaten. De overige passagiers werden naar Oostende vervoerd met autobussen ter beschikking gesteld door de "Compagnie des Tramways". Enkele passagiers die door de aanvaring al hun reisgoed, papieren en geld verloren hadden werden door de zorgen van de Britse Consul in de loop van de namiddag met de ferryboot Duinkerken Dover terug naar Engeland gebracht.

Natuurlijk vormde het gestrande schip een bezienswaardigheid voor de inwoners van Duinkerken. Gedurende de ganse dag begaven ontelbare nieuwsgierigen zich naar de omgeving van de vuurtoren. Vanop de uitkijkheuvel had men een mooi zicht op de "Princesse Marie-José" die vastgelopen was parrallel met de Westerkaai van de zeesluis.

Enkele dagen nadien werden door de havendiensten van Duinkerken in samenwerking met de ingenieurs van het Belgisch Zeewezen de nodige schikkingen getroffen om de mailboot opnieuw vlot te krijgen.

Het avontuur van de "Princesse Marie-José" was gelukkig goed afgelopen".

De aandachtige lezer zal waarschijnlijk wel de naam opgemerkt hebben van de Kommandant van de mailboot. Het betreft hier inderdaad Georges Timmermans die later nog een grote rol zou spelen in maritieme middens. Hij werd één van de stichters van de Belgische Zeemacht, werd Commodore en was een zeer gekende figuur in de Oostendse zeilmiddens.

Het is dank zij figuren als Georges Timmermans en nog vele anderen dat onze mailboten de faam genieten die zij tenvolle verdienen.

Jean-Pierre FALISE.

=====

KUNT GE ZE NOG ? ZING DAN MEE

(Liedjes van vroeger uit de verzameling van Jef Klausling)

Een liedje op een vliegend blad uit de jaren 1864 (originele spelling).

RAMPEN EN ONGELUKEN DER ZEE

De rampen die te betreuren zyn in den grooten storm zyn ontelbaar een groote menigte schippen zyn vergaen of z'hebben een groot gedeelte van hunne manschappen verloren waer een groot gedeelte weduwen en wezen in droefheid zyn gedompeld.

.../...

LIEDEKE : Stemme het weesje

O goeden God wat hoord men veel malheuren
wat dat er nu al op de zee is geschied
het stoet in de nieuwbladeren beschreven
veel menschen zyn gekomen in 't verdriet
veel schepen zyn in den grond geslagen
al door de baren en door den felen wind
ach goeden God wilt ons toch bewaren
veel menschen zyn er in de zee verslind.

Geen hulp of troost kan ons meer baten
elk een die riep het is met ons gedaan
door groot tempeest en door de felle baren
zyn er veel schepen in de zee vergaen
ach goeden God wilt er ons toch bewaren
elk een die riep naer Jesus om genaed
men hoord de ouders en de kinders klagen
zy waren daer al in eenen droeven staet.

Ach wat ongeluk voor vrouw en kinderen
die hunne mans op de zee zyn vergaen
geen hulp of troost was er te bekomen
ach goeden god wilt er ons toch bystaen
zoo een droefheid is er nooit beschreven
veel menschen zyn in droef getraen
veel menschen zyn in de zee gebleven
ach goeden god wilt ons toch bystaen

Eenen dry master wierd er van een geslagen
elk een die riep naar Jesus om genaed
veel vrouwen en kinders zyn in de zee begraven
zy waren al in eenen droeven staet
het is zoo droevig op de zee te varen
het is zoo droevig op de zee te gaen
al door den wind en door de fellen baren
zagen wy daer veel schepen om slaen.

Vrienden voor lest bedenkt de droeve klagten
van de weduwen en van de weezen kinderen
die nu zuchten by dagen of by nachten
over de dood van hunne vrienden al
wat gaen de vrouwen nu al beginnen
die hunne mans zyn op de zee vergaen
laat ons deze droefheid toch beweenen
ach goeden God wilt er ons toch bystaen.

Dit lied vertoont zeer veel overeenkomsten in tekst en
vorm met het lied over de verschrikkelijke ramp op IJsland
van 1888 en het zou me niet verwonderen dat de melodie de-
zelfde is en dat dit lied, dat reeds bekend was, gebruikt
werd als model om de ramp op IJsland te beschrijven.

J.H.K.

LIJST VAN DE TE VEILEN STUKKEN OP DE ALGEMENE STATUTAIRE
VERGADERING VAN 29 JANUARI 1974

1. A. Sleeks : Vijf glanspunten uit de geschiedenis van Oostende (1962)
2. A. Sleeks : Het Oostendse dialect (1958) (zeer zeldzaam!)
3. (Catalogus) De vrouw in de kunst (Oostende, 1952)
4. Toeristische gids 1954 van Oostende met stadsplan
5. Officiëel Tijdschrift van de Handelskamer van Oostende, bijzonder nummer over de zeevisserij), 1962
6. Tijdschrift "De Plate", 1ste jaargang 1971/72 (zeldzaam!)
- 6 bis. Tijdschrift "De Plate", 2de jaargang 1972/73
7. Maatschappijbord "Broederbond der Blaaspipen Oostende"
8. (Herinneringsuitgave) Betoging te eere van de 75 ste verjaaring van James Ensor (1935), genummerd exemplaar
9. idem , exemplaar dragende de handtekeningen van de tekstschrijvers K. Jonckheere, Gerbosch en James Ensor (uiterst zeldzaam !)
10. 12 Prentkaarten over het gebombardeerde Oostende in mei 1940.
11. 16 Gekleurde prentkaarten van Oostende in de jaren '20.
12. 13 Oude prentkaarten van Oostende.
13. 7 Oude prentkaarten van Blankenberge.
14. 5 Oude prentkaarten van De Panne.
15. A. Sleeks : Paas- en kerstklokken (1961), met handtekening van de auteur.
16. A. Sleeks : Oude koeien uit de sloot (1963), met handtekening van de auteur.
17. Le Flandre littéraire, numéro spécial consacré à James Ensor (1924) (zeer zeldzaam !)
18. A. De Burbure de Wesembeek : The centenary of the Ostend-Dover Line (1846-1946)
19. Kopergravure Intrede Albrecht en Isabella te Oostende door S. Fokke (1749)
20. Moderne gemeentepenning van STENE
21. A. Van Hageland : De magische zee (1961)
22.
23.
24.
25.
26.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
Vindictivelaan, 24
8400 OOSTENDE

3de jaargang, nr. 5, februari 1974

U I T N O D I G I N G

De derde wintervoordracht grijpt plaats op

DINSDAG 26 februari 1974

te 20.30 u in de Conferentiezaal van het Stadhuis.

Ons Confrater en Bestuurslid Walter MAJOR zal een voordracht houden over het begin in de

OOSTENDSE LUCHTVAARTGESCHIEDENIS

- DE VLIEGENDE KRATTEN -

De stichting van de "Aéro Club d'Ostende et du Littoral" op 2 januari 1909 door de Baron Raoul de Vrière en de "fantastische" vlucht van Louis Paulhan op 17 september 1909 bleven in onze stad niet zonder gevolg.

De roem en de latente mogelijkheden om in de luchtvaart enorme winsten op te strijken zetten enkele stadsgenoten aan om te volgen hun dierste luchtvaartdromen te realiseren. Hun namen? De gebroeders Louis en Nicolas Boel, de garagehouder Alfred Williame en Georges De Commines.

Van deze laatste hoorde onze vriend Major voor het eerst in ons Heemkundig Museum. Een onzer trouwste en werkzaamste leden Gilbert Vermeersch herinnerde zich nog een rijmpje uit een volksliedje anno 1910, dat zijn grootouders dikwijls hadden gezongen: "En 't vliegmachien van De Commines kan niet vliegen zonder wind".

Het is wel écht jammer, zo weet Walter Major te vertellen, dat ik ondanks een ware speurtocht tot heden niemand ontmoette, die zich dat folkloristisch lied herinnerde. Dit is helaas niet het enige gebrek in mijn moeizaam opgebouwd historisch kaartenhuisje. Nog steeds zoek ik naar de door Vital Keuller getekende affiche, die in 1910 tijdens de vlucht van Jan Olieslagers te Oostende werd uitgehangen. Heeft garagehouder Bakker ooit zelf een vliegtuig willen bouwen, of toont de mysterieuze foto het toestel van G. De Commines dat in de garage van N. Bakker was ondergebracht? En welke leraar stichtte in 1926 de eerste jeugdclub der luchtvaart te Oostende? Ook nog: Wanneer landde het eerste toestel op de luchthaven te Stene? En welke firma bouwde de "Plaine d'aviation"? Dit zijn slechts enkele van de tot op heden voor mij onbeantwoorde vragen.

Misschien kunt U, waarde Leden, onze gastspreker daarover meer inlichten.

Maar om te weten wat hij wél weet over de Oostendse luchtvaartgeschiedenis moet U absoluut de voordracht, welke met interessante dia's wordt opgeluisterd, bijwonen.

Toegang kosteloos en vrij. Ook niet leden zijn welkom.

De jaarlijkse algemene statutaire vergadering kende dit jaar een grote belangstelling.

Na de jaarlijkse verslagen betreffende de werking en de kastoe-stand werd er overgegaan tot een gedeeltelijke herkiezing van het Bestuur. Werden herkozen of verkozen : E. De Taeye, F. Edebau, L. Bakker, G. Vermeersch, J. Dreesen, W. Major en O. Vilain.

Na het officiële deel kwam de jaarlijkse veiling van boeken, prentkaarten, brochures en maatschappijborden. Verschillende leden waren gelukkig een bijzonder koopje te hebben kunnen doen. Heel wat zaken werden op het allerlaatste ogenblik te koop aangeboden, zodat ze niet meer in "De Plate" konden medegedeeld worden. Een verwittiging voor de afwezigen, die zich beklagen dat ze er niet bij waren. In ieder geval in 1975 gaat de derde veiling door.

SINDS WANNEER ZIJN ZEEBADEN IN DE MODE?

In het deel van de "Monumenta Germaniae historica, Scriptores rerum Merovingicarum", toegeschreven aan Fredegarius, lezen we dat CLODIO (de Behaarde), de eerste koning der Franken, die zijn zetel in 431 te Doornik vestigde en overgrootvader was van Clovis, het schone seizoen met zijn familie aan de kust doorbracht.

"Fertor super litore (sic.) maris aestatis tempore
"Chlodeo com uxore residens"

De zee trok bijgevolg de Frankische koningen en dus ook hun gevolg aan, zodat de "belle époque" slechts een herhaling is van wat de geschiedenis ons bracht.

(Jef KLAUSING)

HET V.V.F.

Onze vrienden van het V.V.F. hebben onder zeer grote belangstelling hun ruime en mooi ingerichte lokalen in de Dr. L. Colenstraat officiële voor geopend verklaard.

We zagen de noeste werker Voorzitter Eddy Van Haeverbeke te midden van zijn even trouw Bestuur als een gelukkig man. Wij waren dan ook even gelukkig als hijzelf. Welke weg is er al niet afgelegd geworden sinds de eerste vorsers op het gebied van familiegeschiedenis te Oostende hun hoofden bijeenstaken.

Neen, niemand kan ontkennen dat de Vereniging die in "Numéro zes" huist, zeker een der bedrijvigste van onze stad is.

"De Plate" wenst van ganser harte dat het zo mag blijven doorgaan en biedt hierbij haar welgemeende gelukwensen aan haar noeste zustervereniging aan.

.../...

KAAIEN

Weet U hoeveel kaaien er zijn op het Oostends grondgebied ? We hebben ze voor U nageteld, het zijn er 19. We vernoemen ze even :

Brandariskaai, Cockerillkaai, Eduard Anseelekaai, Havengeulkaai, Hendrik Baelskaai, Henri Deweertkaai, Houtkaai, Konterdamkaai, Molendorpkaai, Nieuwe Werfkaai, Montgomerykaai, Natiënkaai, Oostkaai, Slachthuiskaai, Slipwaykaai, Tijdokkaai, Visserskaai, Wandelaarkaai en Werfbankkaai.

BREDENE IN PRENTKAARTEN

Verleden maand deelden wij U mede dat heel wat gemeenten uit de kuststreek thans in de reeks "In oude prentkaarten" werden opgenomen. Sommige leden beklagen er zich over dat ze "Bredene in prentkaarten" nergens konden aantreffen.

Voor zover ons bekend kunnen er exemplaren besteld worden bij de Heemkundige Kring "Ter Cuere" Bredene en dit mits storting van de som van 220 Fr op P.C. nr. 547808 van Julia Defever, Bredene, met de vermelding "Bredene in oude prentkaarten".

DIALEKT- EN TAALSTUDIES

Op dit ogenblik kan men nog steeds bestellen bij de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde, Koningstraat, 18 te Gent volgende publicaties die voor onze strek van belang zijn :

- R. Duponselle : IJzerfront en dialect (1942) 180 Fr
A. Sercu : Het dialect van Oostduinkerke en omgeving (1973)
540 Fr

En bij het Instituut voor Naamkunde, Blijde-Inkomststraat, 5
3000 Leuven P.C. nr. 60.0838 zijn nog te koop :

- O. Leys : Het augmentatie- en het diminutiefsysteem in een
Westvlaams dialect (1968) 80 Fr
M. Gyseling : Toponomie van Oudenburg (1950) 300 Fr

Dit laatste werk is zeer interessant voor onze streek en geeft tevens een historisch overzicht van de oudste periode van de Oudenburgse gemeente weer.

KAREL JONCKHEERE

Bij een T.V.-spelprogramma waarbij Karel Jonckheere van het paneel deel uitmaakte, hoorden wij hem de lof toegezwaard krijgen alsdat hij een "levende poëzie-computer" is.

Dit bracht ons tevens eens in herinnering dat eveneens bij een bepaald programma Karel Jonckheere vroeg of men een Nederlands woord kent waarin er vier letters E op elkaar volgden en welke het woord is waarin de meeste medeklinkers op elkaar volgen.

Het eerste woord is Zeeëend.

Het tweede woord is aNGSTSCHReeuw (In angstschreeuw volgen
8 medeklinkers elkaar op).

Inderdaad, men moet Karel Jonckheere heten om al deze taalsnuffjes te kennen en te onthouden.

.../...

BRIEVEN

FAMILIE VAN ISEGHEM

Vanwege Dr. Léquyer uit Nantes (Frankrijk) ontvingen we een kleur-foto van een schilderij waarop men een driemaster ziet. Het schilderij zelf dateert van 1836 en werd geschilderd door Roux uit Marseille.

Dr. Léquyer schrijft op de keerzijde van de foto volgende nota :

"Aglaé de Nantes, trois-mats de 231 Tx., armé par F. Queneau (annuaire de Nantes, 1834). Capitaine Andronic Van Iseghem. Mort assassiné par un malais à Sumatra en 1839 (La France envoya une frégatte pour venger sa mort). Né à Nantes, Andronic Van Iseghem était un des fils de Bruno Van Iseghem, né à Bruges en 1764 de Jean-Joseph Van Iseghem (un des frères du Bourgmestre André-Jean Van Iseghem) et de Marie Van der Straeten ; Bruno Van Iseghem qui mourut à Nantes en 1827 avait épousé Céleste Monnier, fille de Julien-Célestin Monnier Sr. de la Rivière qui fut le dernier avocat-général à la Chambre des Comptes de Bretagne avant la Révolution. Bruno eut plusieurs fils, l'un médecin, Frédéric Van Iseghem mourut à Montévideo, l'autre, Henri (1799-1881) était le grand-père de ma mère Gabrielle Van Iseghem (1883-1967).

Note du Dr. Lequyer de Nantes à l'intention de Marthe Van Iseghem, descendante d'André-Jean.

Nantes le 22/1/74.

Dr. Lequyer

1, Place Dumaestier
4400 Nantes (Fr.)

NOG OVER KAMIELTJE

Jef Klausning schrijft ons : "Over het antwoord van Ed. Van Alderweireldt kan ik me niet volledig akkoord verklaren. Ik herinner me namelijk dat de naam van de mazoettram "Kamieltje" niet alleen voor het trammetje naar Diksmuide bestemd was, maar ook in andere streken van het land werd die tram "Kamieltje" genaamd. Het kan wel zijn dat die naam uit de kuststreek komt, maar ik wens toch meer gegevens".

OOSTENDE EN MALEISIE

Dat Jef een goede propagandist is voor "De Plate" dat weten we, maar dat hij tevens zo hoog met zijn werkdomein te Kuala Lumpur oploopt hebben we ervaren toen we een kaart van ons lid de heer Herbert Van Petegem kregen, die een ommetje op zijn Aziatische reis maakte om Jef een Oostendse goeien dag te gaan brengen. Samen met Tone Brulin, die ook ginder ergens woont, hebben ze natuurlijk samen enkele mooie ogenblikken doorgemaakt door eens weer echt in hun taal te kunnen keuvelen.

.../...

KUNT GE ZE NOG ? ZING DAN MEE

(liedjes van vroeger uit de verzameling van Jef Klausling)

op een vliegend blad met liederen, gezongen door David Vermeulen en gedrukt bij Duclos-Weysen, Kerkstraat, 27 te Oostende vond ik volgende reeks liederen :

1. KLUCHTIG LIED OVER DE LOTGEVALLEN DER ONGELUKKIGSTE VROUW DER WERELD, (stemme : den Koekoe).
2. NIEUW LIEDEKEN die dient voor exempels voor alle Jongelingen : KLUCHTLIEDEKEN VAN DE VALSCHE MINNAAR.
3. BEKLAG VAN VICTOR, over 't lot van Josephine een arm meisje.
4. ROMANCE : DE SOLDAAT EN ZIJN BEMINDE (stemme : De verlatene moeder)
en

5. LIEFDEDRAMA TE OOSTENDE
droeve klacht van eene
JONGE DOCHTER
op 't graf van haren beminde
(stemme : De Bedrukte Pater)

Aanhoor eens hier maagden en vrienden
de droeve klacht van een teere maagd
die op het graf van haren beminde
nu zit te weenen bij duisteren nacht

refrein : Ach God ik zag hem zoo teer
die ik bemin en is er niet meer
ach God mijn beste vriend
die is er in zee verslind.

Ik heb bemind omtrent zeven jaren
een zacht en braaf deugdzaam jongman
dan kwamen wij den trouw te verklaren
en gaven daarop malkaar de hand

Ons liefde baarde vele geruchten
Maar nu baart zij ook veel bezwaar
en mijn schoone dagen moet ik nu zuchten
op het graf van mijnen minnaar

Wij waren voor elkander geboren
en in mijn herte staat uwe naam
wij hadden aan elkander gezworen
om tot der dood malkaar bij te staan

Onze naam die stond al geschreven
en het kontrakt gemaakt voor den trouw
ach mijn bruidskleed dat was gesneden
nog vier dagen dan werd ik zijn vrouw

O droeve dag 'k zal U nooit vergeten
als ik vernam dat uw schoon lichaam
binnen Oostende op strand was gesmeten
ik riep adieu 't is met mij gedaan

Met 't hert vol pijn beroofd van mijne zinnen
liep ik op 'tstrand en vond daar op 't zand
het dood lichaam van mijn beminde
en eenen brief van zijn eigen hand

In dezen brief kwam hij te verklaren
en sprak schoon lief ach liefste hoort
dat zijne ouders de oorzaak waren
dat hij hem had in de zee versmoord

Wat moet mijn teeder herte toch lijden
als de dag van trouwen kwam aan
hij die werd dan van mij dan gescheiden
en naar het treurig graf gedaan.

Aan wie moet ik mijn nood nu gaan klagen
er is voor mij geen woonst meer op aard
open dees graf en wilt mij begraven
hier aan de zijde van mij minnaar.

Ik bezit nog een versie die nog veel langer is, waarin de inhoud
van de brief in 't lang en in 't breed staat uiteengezet. Maar
genoeg, hiermee is weer bewezen dat de geschiedenis zich her-
haalt.

Het eigenaardige van dit lied is dat ik het nooit in Oostende
heb horen zingen, wel aan de kanten van Veurne/Nieuwpoort.
David Vermeulen was eigenlijk uit die streek afkomstig en ging
kermissen, bruiloften en feesten rond met zijn liederen.

J.H.K.

OOSTENDSE BIBLIOGRAFIE

BOEKEN BETREFFENDE DE COSTUMEN EN KEUREN

- Costumen ende keuren der stede van Oostende, her-druckt ten tijde
van Baudewyn Borm ende Jacobus Borm... Ghendt, Francoys
d'Erckel ende Michiel Maes (1609).
- Costumen ende ceuren der stede van Oostende by haerlieder door-
luchtighe HH. gheconfirmeert den Xsten Martij XVI'elve.
Ghendt, Jan van de Steene, 1619.
- VANDEN HANE, Laurens : Vlaems recht dat is costumen ende wetten
ghedecreteert by de graven ende gravinnen van Vlaenderen.
Ghendt, Maximiliaen Graet, 1664.
- Kueren ende costumen mitsgaders den deelbouck vanden lande vande
Vryen. Brugge, Guilliamme de Neve, 1624
- Kueren ende costumen mitsgaders den deelbouck vanden lande vanden
vryen. Hier zyn by ghevoecht eenighe ampliatic. Brugge,
Guilliamme de Neve, 1631.
- Keuren ende costuymen midtsgaders den deelboeck ende poletycke or-
donnantie vanden lande vanden Vryen. (gevolgd door:) Ordon-
nantien politique, ghestatueert ten lande vanden Vryen.
Brugge, Weduwe ende Hoirs van Ioannes Clouwet, 1676-1679
- Costumen ende keuren der stadt ende port van Oostende. Ghendt,
Petrus de Goesin, 1774
- Costumen ende keuren der stede van Oostende. (Oostende, Petrus de
Goesin, 1784).
- Costumen ende keuren der stede van Oostende ; bij Haerlieder Door-
lugtige H.H. geconfirmeert den thienden maerte 1611 ;
verrijkt met de notulen van Mre Laureyns van den Hane.
Oostende, J. Rodenbach, 1784.

.../...

JAN VAN WULPEN

Jan Van Wulpen is een Oostendse volkszanger geweest. In mijn verzameling vliegende bladen zijn er verschillende uitgegeven door Jan Van Wulpen.

ADAM EN EVA (stemme : sur l'air de tra, la, la)
HET NUMMER EEN (stemme : hoe lig ik hier in dees ellenden
Onderaan het blad vermelding : Alle liedjes te verkrijgen bij
Van Wulpen Jan. Die zonder iets te zwijgen, van
alles dichten kan - Werfstraat,63 - Oostende.
Een ander blad bevat de volgende teksten :
SCHRIKKELIJKE SPOORWEGRAMP TE SCHAARBEEK (stemme Fransche Vals)
DE JALOESIE VAN EEN KANNONIER
MIJN BESTE VRIEND IS MIJ ONTNOMEN (stemme: Blond Jeannetje)
VOOR 'T ONGELUK GEBOREN
LA CHANSON (air : Les Hirondelles (de Béranger) ou : de ma
Normadie)
LIEFDEZUCHT (kluchtlied, stemme : Caffer Jan)
SCHRIKKELIJKE MOORD OP DE DIENSTMEID VAN DEN PASTOOR VAN
OUDEZEELE (aria : Napoleon)
DE GEITEBOK (stemme : De Tramway)
'T VERTREK EN DE WEDERKOMST DER TWEE GELIEFDEN (stemme : al
doende leert men) (!!!!!!)
DE OPSLUITING VAN EEN KIND VAN 6 JAAR IN EEN KELDER DOOR
ZIJNE OUDERS (stemme : Droevige Minnaar)
MIJN BLONDINETJE

Dit alles gedrukt te Oostende bij DUCLOS-WEYSEN in de Kerstraat.
Diezelfde drukkerij heeft bovendien talrijke andere vliegende
bladen gedrukt voor liedjeszangers, waarvan een groot deel in
mijn collectie.

Naar het schijnt zou Jan Van Wulpen naderhand een confectiewinkel
gehad hebben in de Christinastraat, op de hoek van de vroegere
Kortestraat, de naam was "A L'INNOVATION".

Wie kan mij meer gegevens geven over Jan Van Wulpen, die een be-
kend zanger moet geweest zijn, want ik hoorde mijn grootmoeder
zaliger af ten toe zeggen "dat moeten we aan Jan Van Wulpen gaan
vertellen...".

Wie kan ook meer inlichtingen geven over Drukkerij Duclos-Weysen
in de Kerkstraat te Oostende ?
Met dank.

(JEF KLAUSING)

WAAR VINDEN WE DE OUDSTE VISSERSLIEDEREN ?

Volgens Elisabeth Seeger (A Pageant of Chinese History) zou kei-
zer FOE SJI, eerste keizer en eerste leider van het zwartharige
volk (2852-2738 vóór Kristus) zijn volk geleerd hebben hoe ze
moeten leven, het beeldschrift ontworpen en muziek gecomponeerd
voor fluiten, trommen en snaarinstrumenten. Hij leerde hen even-
eens vissen en maakte voor de vissers ook een lied om bij het
werk te zingen.

(JEF KLAUSING)

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
Vindictivelaan, 24
8400 OOSTENDE

3de jaargang, nr. 6, maart 1974

AAN AL ONZE LEDEN :

OPGELET LAATSTE NUMMER

Opgelet dit is het laatste nummer van de derde jaargang van ons wintertijdschrift "DE PLATE".

Tot onze spijt moeten we onverbiddelijk zijn voor de leden die met hun lidgeld voor het jaar 1974 niet in orde zijn. Zij zullen in oktober aanstaande het eerste nummer van de 4de jaargang onder geen enkel voorwendsel meer ontvangen.

Zij die zich nog wensen in regel te stellen kunnen dit doen mits overschrijving van 100 Fr (gewoon lid)

minimum 300 Fr (steunend lid)
 500 Fr (ere-lid)

op P.C.R. nr 534334 van AN-HYP voor rekening nr 750.9109554-54
van "De Plate"

of

P.C.R. nr 3845 van BANK VAN BRUSSEL voor rekening nr.
384.0051822-11 van "De Plate".

Met uw lidkaart hebt U steeds vrije toegang tot het Heemkundig Museum van "De Plate".

Wanneer is het Heemkundig Museum open ?

Het Heemkundig Museum is voor het publiek iedere zaterdag-voormiddag van 10 tot 12 uur geopend.

Benevens deze zaterdag-voormiddagen is het Museum ook nog open op volgende data :

Paasverlof : Van Zaterdag 13 april tot en met Zaterdag
20 april.

Pinksterverlof: Van zaterdag 1 juni tot en met zaterdag 8 juni

Zomerverlof : Van zaterdag 29 juni tot en met zondag 15
september.

In die verlofperiodes is het Museum toegankelijk van 10 tot 12 uur en van 14u30 tot 16u30.

De zaterdagen 27 april en 11 mei is het Museum tussen 14u30 en 16u30 eveneens open.

(Op de dinsdag blijft het Museum gesloten).

HET BESTUUR VAN "DE PLATE"

Het Bestuur van "De Plate" heeft in vergadering van 18 februari j.l. de funkties in het Bestuur als volgt verdeeld :

Hoofdman : E. De Taeye
Onder-Hoofdman : O. Vilain
Secretaris : J. Dreesen
Penningmeester : G. Vermeersch
Commissarissen : F. Boehme
P. Bakker
F. Edebau
J. Klausning
W. Major
E. Smissaert
A. Van Iseghem
J. Valkenborg

WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

De jaarlijkse Gouwdag gaat dit jaar op zaterdag 11 mei a.s. te Oostende, onder de auspiciën van "De Plate" door.

Het programma voorziet volgende punten :

1. 10.30 u. Bezoek oud-schoolschip MERCATOR
2. 11.30 u. Ontvangst ten stadhuize en uitreiking van de jaarlijkse prijzen voor heemkundige bijdragen
3. 13 u. Maaltijd
4. 15 u. Voordracht in de Feestzaal van het Feest- en Kultuurpaleis.
5. 16 u. Bezoek aan het Heemkundig Museum "De Plate".

DE PLATE 20 JAAR

Het 20-jarig bestaan van "De Plate" zal op zaterdag 9 november gevierd worden. De leden zullen het feestprogramma, dat het Bestuur thans aan het uitwerken is, in het eerste nummer van de vierde jaargang (oktober) medegedeeld krijgen. Houdt deze datum vrij !

Antwoord aan ...

In een brief laat Jef Klausning volgend antwoord geworden aan confrater S. Ippel : "... inderdaad Confrater S. Ippel heeft gelijk, strofe drie met zijn (vers 5) : dat de honderd vijf en tachtig van de Oostendse stad (vers 6), enz...

en na strofe vijf (bis mag er uit gelaten worden) komt het volgende refrein :

en nu geheel onze visserij
die is uit het lij (...den)
en geheel de stad Oostende
die is verheugd en blij ! (en dat allemaal bis)

.../...

FEDERATIE VOOR GESCHIEDENIS EN OUDHEIDKUNDE VAN BELGIE

Het 43ste kongres van de Federatie gaat dit jaar van 21 tot 25 augustus door te Sint-Niklaas. Volgende sekties worden voorzien : Nationale oudheidkunde, Middeleeuwen, Moderne tijden, Hedendaagse periode, Kunstgeschiedenis, Archie-Paleografie-Sigilografie-Bibliotheek, Familiekunde en Heraldiek, Volkskunde, Militaire geschiedenis, Muziekgeschiedenis, Geschiedenis der wetenschappen, Numismatiek.
Inlichtingen te bekomen op het Secretariaat : J.-P.d'Hanens, Tinelstraat, 34, 9190 SINAAL.

PROVINCIALE PRIJS VOOR GESCHIEDENIS

Door de Provincie West-Vlaanderen wordt een prijs voor Geschiedenis uitgelooft. Uiterste datum tot het indienen van de in aanmerking komende werken : 30 juni 1974. Reglement en inlichtingen te bekomen op de Provinciale Dienst voor Cultuur, Zilverstraat, 32 8000 Brugge.

JAN VAN WULPEN

De Oostendse volkszanger Jan Van Wulpen, die ook met kledingswaren op de markt stond, zong het volgend publiciteitsliedje voor zijn zaak :

Komt zien, komt zien,
Dames en Heren,
Ge moet U niet generen.
Hier bij Jan is er waar
voor alleman :
lijnwaad en ellegoed,
garen en lint
komt zien, komt zien,
wat ge hier allemaal vindt:
Broeken, rokken, vesten, schoen.
En hebt ge soms wat meer vandoen,
dat kunt ge krijgen op de maat
bij Jan in de Christinastraat.

E.V.A.I.

KAMIELTJE

Edw. Van Alderweireldt laat ons weten ingevolge de vraag van ons Bestuurslid Jef Klausing dat de 1ste spoorauto in 1933 te Montignies-sur-Sambre liep en in 1934 tussen Oostende en Diksmuide. Het Was Kamiel Barbary uit Vladslo die de 1ste conducteur van deze spoorauto was.
In alle waarschijnlijkheid hebben de passagiers van de andere spoorauto's die elders in Vlaanderen begonnen te rijden, de benaming die ze van de lijn Oostende-Diksmuide kenden overgenomen.

Vliegend Blad

De Heer J. Devuyt uit Mere liet ons een vliegend blad met een "sacristisch" liedje, dat in oost-vlaanderen in het begin van deze eeuw verspreid werd, ter opname geworden.

EEN REISJE NAAR OOSTENDE
*** ***** **** *****

Refrein

Zoo een reisje dat is plezant
Aan het strand
dan gaan varen of zwemmen getwee
in de zee
daarom 'k zeg zoo een reisje hier
doet plezier
en vooral als ge zijt 't met uw liefje
saam op de zwier.

1.

Zoo een reisje die ik heb gedaan
zal steeds lang in mijne gedachten staan
naar Oostende heb ik geweest
gelachen om het meest
'k heb geweest al met mijn liefste schat
die heeft er ook veel plezier gehad
ja wij waren beiden te vree
vooral aan de zee

2.

Toen sprak ik van saam in zee te gaan
was ze nog een weinig aangedaan
maar geen wonder ik en Trien
samen in de kabien
als wij dan beiden waren ontkleed
en dat wij tot zwemmen waren gereed
schoot mijn liefje in een lach
omdat zij mij bezag

3.

Toen wij 't zwemmen waren voldaan
sprak ze kom laat ons wat verder gaan
al op eens "une heure en mer"
zoo riep men 't was 't affaire
seffens zaten wij op dezen boot
en kwam mijn liefje op mijne schoot
door 't schommelen gezeit van hier
Hadden wij veel plezier

4.

Toen den boot nu kwam terug aan wal
sprak mijn liefje kom nu eerst vooral
om een weinig eten man
want krijg er honger van
na van alles thans te zijn voldaan
die zijn wij er aan 't smullen gegaan
en voor het lest zijn wij kontent
terug gekeerd naar Gent.

Gezongen en verkocht door CESARINE DE SMEDT van St.Nikolaas.

Randbemerkingen bij de oorsprongsdatum van de haven van
Oostende

De meeste auteurs situeren de aanleg van de eerste haven van Oostende onder de regering van Filips de Goede, omstreeks 1445-1446.

Zeer eigenaardig is echter dat JACOBUS BOWENS in zijn "Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde Zeestad Oostende" dit feit vroeger plaatst. Zo lezen we reeds blz /

"... tot'er tijd dat hun Vaerd toenemende, zij de toelaeting verkregen hebben om eene kleyne Haven te mogen delven aen de West-zyde van de Stad, de welke het Rivierken Iperlede en eenige agter-wateren doorspoelden, maer de Zee omtrent honderd vijftig jaeren herwaerts ten Noordoosten eene inbreuk gemaekt hebbende is dezelfde met groote moeyte en arbeyd gebragt tot eene der beste en schoonste Haven van Europa...". Tegenover deze bladzijde publiceerde hij een plan van Oostende, dat hij 1123 dateert en waarop de haven aan de Westzijde te zien is.

Bladzijde 20 schrijft hij :

"... De geduerige Overstromingen der Zee-wateren hadden mettertijd langs het Noorden van de Stad eene groote inbreuk gemaekt, de welke door de springvloeden gescheurd wordende, haer zeer verbreedde, t' gene d'Inwoonders aenmoedigde tot het verzoeken van vergunning om deze inbreuk te mogen brengen tot een bevaerbaere haven, welke vergunning zij bekomen hebben van den Hertog Philippus in het jaer 1445, waer naer deze Haven door d'Inwoonders, die het meeste deel Visschers waeren, bewerkt en met grooten arbeyd gedolven is geweest ... (en verder in dezelfde tekst) ... De Stad heeft van ettelijke tyden, gelyk reeds voorgaendelyk gemeld werd, eene Geule of Haven in het Westen gehad, alwaer nu de zoo genaemde Bywagt is, die aen de nieuwe Geule niet te vergelyken was, vermits die met leeg water drooge was, en geene andere Schepen als Visschersschuite konden ontfangen.

Ten zelfde jaere wierd'er eene Sluize gemaekt, de Ondernoord-Sluize.."

Bladzijde 105 : (ten jare 1609) "... d' Haven langs het Noorden, anders de Geule genaemd, wierd insgelijks instaeft gebragt en verbeterd, waer door die in het Westen van zo'n kleyn gebruyk wierd dat men besloot die te laeten opvullen en vernietigen ..."

Op bladzijde 35 geeft hij een plan van Oostende gedateerd 1583 "gavé par Wauters" waarop een haven tenwesten van de stad voorkomt, alsook een geul ten oosten.

Waar haalde Jacobus Bowens deze inlichtingen, berusten ze op zijn verbeelding of zou Oostende-haven dan toch ouder zijn dan algemeen wordt aangenomen ?

Jan Dreesen.

Naamgeving in Oostende

Dat de Oostendenaar er als de kippen bij is om iets of wat een naam te geven is een algemeen gekend feit. Het beste voorbeeld wordt gegeven door de nieuwgebouwde huizenblok van de Oostendse Haard tussen de Gelijkheidstraat en de Elisabethlaan die, nauwelijks een jaar nadat hij in gebruik werd genomen de "B U N K E R S" werd gedoopt. Gewone vraag : "Wao weum je gie ?" even gewoon antwoord : "In de bunkers". De bevolking had voor deze zeer moderne bouwvorm, van overigens zeer comfortabele huizen, onmiddellijk een naam gevonden die het geheel juist typeerde.

Jan Dreesen.

De geschiedenis van oude Oostendse Maatschappijen
"De Noordzee" of TURNEN, MOEDER VAN ALLE SPORT.

We vernemen dat de Oostendse Turnvereniging "NOORDZEE" gesticht werd op 28 juli 1927.

De ondertekening van de stichtingsakte had plaats in vergadering, gehouden in café "AU PINSON d'OR" bij M. FL. Debusschere, Witte Nonnenstraat, 30 te Oostende om 11.30 uur 's avonds. De vereniging werd gesticht onder de kenspreuk "DOOR OEFENING NAAR SCHOONHEID EN GEZONDHEID" door "turners van de Koninklijke Belgische Turnbond, zich steunende op de principes van Vrijheid, Orde en Tucht tot het bekomen en het uitbreiden van de lichamelijke ontwikkeling, ten bate van eigen gezondheid, deze van de kinderen en medeburgers en ten voordele van de verbroedering en de verbetering van het menselijk ras".

De statuten werden opgesteld en daarin lezen we o.a. dat de vereniging zich afgezonderd beweegt van alle politieke strekkingen en tot doel heeft "hare leden te ontwikkelen door het toepassen van stelselmatige en methodische lichaamsoefeningen en ze aan orde en tucht te gewennen, het turnen te verbreiden en te bevorderen en van hare leden een broederband te vormen".

De ondertekenaars van de stichtingsakte waren : Raym. VANHUELE, H. BODDAERT, J. BRUSSEEL, Eug. DUTS, H. IPPEL, Aug. Maekelberghe, B. FONTAINE, D. VAN DUYVENBODE, A. LUSYNE, A. LUYENS, Arthur DEFER, K. JONCKHEERE, D. VAN WULPEN, V. LAMON, H. GEERSTELYNCK, en R. MAENHAUT.

Op het Hazegras werd een zaaltje gevonden waar de eerste turnoefeningen van "NOORDZEE" plaats hadden en van dan af werden alle zeilen bijgezet.

J.J.

BOKRIJK en K.V.G.O.

Er is te Oostende ernstig spraak om de oude tribune van het voetbalterrein van het K.V.G.O. door een nieuwe en geheel moderne, te vervangen. Dit gaat heel wat oude Vegisten naar het hart. Want het is rond hun oud tribuuntje dat ze zoveel wel en wee van hun Oostendse voetbalploeg hebben meegeleefd. Wat jammer moest dit verdwijnen, menen ze.

Nu zijn er die wensen dat, als het Stadsbestuur toch nieuwe tussenkomsten doet, zoals destijds bij A.S.O., men wellicht aan het Openluchtmuseum van Bokrijk een offerte zou kunnen doen om een der eerste voetbal tribunes in typische "na-de-eerste-oorlogstijl" aldaar te laten heropbouwen.

Na de hoeven, de molens, waarom ook niet oude sportakkomodaties, vragen ze !!!

BIBLIOGRAFIE OVER DE DRIEJARIGE BELEGERING
VAN OOSTENDE (1601 - 1604)

- Belägerung der Statt Ostende ; Journal : Tageregister und eigent-liche Beschreibung aller gedenckwurdigsten Sachen, Handlungen und Geschichten. (z.p., z.v., 1604).
- Edward DELLEROCHE : The siege of Ostend or the new Troy 1601-1604. (London, Spottiswoode & C°, 1892).
- Christophle de BONOURS : Le mémorable siège d'Ostende, décrit et divisé en 12 livres (Bruxelles, Jean de Meerbeeck, 1628)
- Ch. D. : Histoire d'Albert et Isabelle. (Bruxelles, A. Jamar, 1847).
- A Dialogue and complaint made upon the siedege of Oastend, made by the King of Spaine, the Archduke, the Infanta, the Pope, and the eldest sonne of Savoye (London, Mathew Law, 1602).
- William DILLINGHAM : The commentaries of Sr Francis Vere, being diverse pieces of service, wherein he had command, written by himself in way of commentary (Cambridge, John Field, 1647).
- Philippe FLEMING : Oostende, vermaerde, gheweldige, lanckduyriche ende bloedighe belegheringhe, bestorminghe ende stoute aen-vallen : mitsgaders de manlijcke, cloecke ende dappere teghen-weer... in de jaren 1601, 1602, 1603 ende 1604 ('s Gravenhage, Aert Meuris, 1621).
- H. FLESCHE : Die Belägerung der Stadt Ostende in den Jahren 1601-1604. (Brugge, Drukk. M. Kersebrouck, 1916).
- Pompeo GIUSTIANO : Delle guerre di Fiandra ; libri VI (Anversa, Iochimo Trognese, 1609).
- Henrick van HAESTENS : De bloedige ende strenge belegeringhe der stadt Oostende in Vlaenderen ; van al het voornaemste datter so binnen als buyten gheschiet is ... (Leyden, Henrick van Haes-tens, 1613)
- Henry HAESTENS : La nouvelle Troye ou mémorable histoire du siège d'Ostende le plus signalé qu'on ait vue en l'Europe. (Leyde. Loys Elzevier, 1615).
- P. HENRARD : Histoire du siège d'Ostende (1601-1604) (Bruxelles, Th. Falk, 1890).
- Histoire remarquable et véritable de ce qui s'est passé par cha-cun iour au siège de la ville d'Ostende, de part & d'autre iusques à présent (Paris, Ieremie Perier, 1604).
- Histoire remarquable et véritable de ce qui s'est passé par chacun iour au siège de la ville d'Ostende, de part & d'autres iusques à présent (Paris, Adrian Deys, 1604).

- Francisco LANARIO : Histoire de la guerre de Flandre depuis le commercement jusqu'à la fin (Paris, z.u., 1618).
- Clements R. MARKHAM : The fighting Veres ; lives of Francis Vere and of Horace Vere (London, Sampson Low, Marston, Searle & Rivington, 1938).
- Ordonnance de leurs Altezes Sermes. contenât plusieurs privilèges, & exemptions pour ceul qui presente et demeurent en la ville d'Oostende ... (Gand, Jean vanden Steene, 1604).
- Jules de SAINT-GENOIS : Le château de Wildenborg ou les mutinés du siège d'Ostende (1604). I-II (Bruxelles, A. Van Dale, 1846).
- Soldats et volontaires liégeois au siège d'Ostende 1602-1604 (uit : Bulletin de l'Institut Archéologique Liégeois, 1870).
- C.A. Van SYPESTEYN : Het merkwaardig beleg van Ostende ; 5 juli 1601 - 22 september 1604 ('s-Gravenhage, W.P. Van Stockum & Zoon, 1887).
- Charles TERLINDEN : l'Archiduchesse Isabelle (Bruxelles, La Renaissance du Livre, 1943).
- A true historie of the memorable siege of Ostend, and what passed on either side, from the beginning of the siege, unto the yeelding up of the towne (London, Edward Blount, 1604).
- VERREYKEN : Ordonnance du Conseil d'Etat ... érection de trois forts à Ostende contre les vrybutres ... (Gand, Jean Vanden Steene, 1599).
- Edward VLIETINCK : Het oude Oostende en zijn driejarige belegeringe (1601-1604) ; opkomst, bloei en ondergang met de be-roerten der XVIIe eeuw. (Oostende, Jos. Vlietinck, 1897).
- Edward VLIETINCK : Siège d'Ostende ; documents inédits concernant l'occupation de la ville d'Ostende par les troupes des Provinces-Unies et de la reine d'Angleterre 1584-1604 (Bruxelles, Kiessling, 1901).
- Verzamelde berigten omtrent de krijgsbevelhebbers bij Nieuwpoort 2 julij 1600 (Utrecht, N. Van der Monde, 1836).

Ik ben een oude toren ; mijn naam is de "Peperbusse".
De Oostendenaars hebben mij die naam gegeven naar mijn vorm ;
gedurende mijn bestaan heb ik nogal veel meegemaakt ; zie hier
mijn verhaal :

Na het tempeest van 1334 dat de toenmalige kerk, zeer zwaar
beschadigde, gaf Graaf Lodewijk de toelating om de kerk af
te breken. Deze toelating werd bevestigd door de Bisschop van
Doornik.

De nieuwe kerk werd geplaatst op de plaats waar ik nu sta, op
de grond geschonken door Jacques Van Cothem ; maar het slecht
materiaal dat men gebruikt had voor de heropbouw, noodzaakte
een nieuwe bouw in 1478.

De klokken werden gedoopt door de Bisschop van Sarepta, Suffra-
gaan van Doornik op 19 juni 1478.

's Anderendaags werd de eerste steen gelegd door de pastoor van
de parochie Jean Lammart.

In 1674 werd de kerk versierd met een merkwaardige preekstoek ge-
beeldhouwd door de beroemde Guilinus van Antwerpen. Deze preek-
stoel rustte op de 12 apostels, gebeeldhouwd door Jory Picq,
Van Rombaut en Pauli, allen van Gent.

In 1693 bedreigd door een beleg, werden de archieven voorlopig
geborgen onder de toren van de kerk, dus onder mijn voorganger.
De brand van 19 juli 1712, veroorzaakt door de onvoorzichtigheid
van een loodgieter, vernietigde het gebouw, de toren, de altaars,
de preekstoel, het groot koor, de biechtstoelen. Slechts vier
muren bleven staan.

De kerk, alsdan de mijne geworden, werd heropgebouwd in 1717 en
ikzelf in 1729.

Op 7 januari 1792 liet Keizer Jozef II toe, om het kerkhof dat
aan mijne voet gelegen was, te laten verdwijnen. Ik treurde er-
om ; immers had ik niet gedurende vele jaren de kleine houten
kruisjes onder mijn bescherming genomen tegen de harde zeewinden?
Een nieuw kerkhof werd aangelegd buiten de Westpoort ; dat was
op de huidige pleinen Stephanie en Clementine.

Dit kerkhof werd op zijn beurt afgeschaft in 1851 en een nieuwe
werd aangelegd daar waar nu het oude kerkhof gelegen is (Steen-

weg op Nieuwpoort).

In 1792 toen de kerken werden gesloten door de Franse Republikeinen, werd het paneel van het hoofdaltaar, geschilderd door De Crayer en voorstellende de "Mirakuleuze Visvangst" afgenomen en overgebracht naar Brugge om later in het museum van Brussel te worden geplaatst en het werd ingeschreven onder nummer 55.

In deze oproerige periodes, waar men zo ver ging verbod op te leggen aan de vrouwen om gouden kruisjes als sieraden te dragen, werd mijn kerk menigmaal heropend en gesloten.

In 1798 werd het grote kruis afgenomen en vervangen door de Franse driekleur ; men hield een openbare verkoping van de versieringen der kloosters van de stad en van de omliggende gemeenten.

Op 20 maart 1799, om de souvereiniteit te vieren, werd mijn kerk omvormd tot "Tempel van de Rede".

Op 24 mei van hetzelfde jaar werd een besluit uitgevaardigd door het Centraal Bestuur om alle klokken uit de kerken te halen en deze over te brengen naar Brugge. Ik werd dus van de mijne beroofd en weerom treurde ik, want mijn spraak werd mij ontnomen.

Had ik immers niet gedurende vele jaren mijn stem verheven bij talrijke gelegenheden ? Nu eens om het uur aan te kondigen, dan om de gelovigen op te roepen en ook bij grote feestelijkheden om er luister aan te geven, maar ook bij droevige gebeurtenissen.

't Is in mijn kerk dat op 27 december 1799 het garnizoen werd bijeengeroepen door de Plaatskommandant, om de stemmen op te nemen vóór of tegen de Constitutie van het jaar VIII, waarbij het Consulaire Gouvernement werd opgericht. Mijn kerk werd eindelijk terug ter beschikking gesteld van de katholieke eredienst door het konkordaat van 1801, ik kreeg mijn stem terug en het Te Deum werd gezongen op 6 Juni van hetzelfde jaar. Op haar beurt werd mijn kerk ook door brand vernield op 14 augustus 1896.

Niettegenstaande ik alleen stand hield, was mijn leed onzeglijk.

Ik vreesde het ergste voor mij : Zou men mij van mijn voetstuk neerhalen ? De tijden vlogen voorbij en nog steeds bleef ik staan. Eensklaps rees uit de grond in mijn onmiddellijke nabijheid een prachtige hoofdkerk in Neo-Gothische stijl. Mijn plompe gestalte stak schril af tegen het prachtige bouwwerk, en toen heb ik oprecht gemeend dat mijn einde nabij was, dat men mij ging vernietigen en afbreken. Mijn vrees was niet gewettigd. Ik ben inderdaad tot het besef gekomen dat ik hier nog lang zal mogen blijven staan, want ik ben ervan overtuigd dat de Oostendenaars veel van mij houden. Daarom hebben zij niet lang geleden nog mijn voetstuk verstevigd.

Met dankbaarheid zie ik neer op hen die mij gaaf willen houden ; zij houden mij in eer, want een belangrijke brok geschiedenis is aan mij verbonden en eigenlijk hebben zij ook maar één "Peperbusse" Mijn voetstuk is nog de enige getuige van het driejarig Beleg van 1601-1604

De Prins Roselaan

Op de tussen 1771 en 1778 vervaardigde Ferrariskaart komen op het deel OSTENDE een tweetal, buiten de toenmalige stad gelegen, wegen voor, die momenteel nog in diezelfde ligging deel uitmaken van het huidige stadsplan.

Een van die straten is de Leffingestraat. Zij begint volgens het plan ter hoogte van de ingang van de Gauweloze kreek, rechtover Lisje Morre, kruist de Torhoutse steenweg waar ze het momenteel nog doet, doet hetzelfde met de Stuiverstraat op het tegenwoordige Catharinapleintje om dood te lopen op de Steense Dijk.

Hier geeft ze aan sluiting op een weg die evenwijdig met de Steense dijk naar Albertus liep en een andere die door de landerijen naar Wilskerke liep. Deze laatste straat heette tot omstreeks 1931 de OUDE LANGESTRAAT en gaf sedert vele jaren een rechtstreekse verbinding met Nieuwpoort. Links van deze straat bouwde zich na de eerste wereldoorlog het oefenplein van de Oostendse paardenwedrennen uit. Daar ging een heel aparte wereld intens en gejaagd leven. Sommige correspondentie bestemd voor de jockeys, eigenaars en paardenfans, die logies hadden of hielden in een van de weinige kosthuizen uit die buurt ging verloren doordat ze verkeerdelijk in de NIEUWE LANGESTRAAT op de Konterdam besteld werd.

Dit was toendertijd een bron van veel ergernis voor al degenen die van of met de paardensport leefden, en hierdoor schade ondervonden. Toen in 1932 voor de eerste maal een Belgisch paard de GRAND PRIX won (Jockey Lenègre op het paard PRINCE ROSE) kwam er prompt een voorstel om de OUDE LANGESTRAAT als benaming te vervangen door het meer actuele PRINCE ROSE laan. Wat dan ook gebeurde. Mettertijd werd de naam echter vernederlandst tot PRINS ROSE wat echter niet meer met de werkelijkheid overeenstemt.

Jan Dreesen

BOLGPIENE

Als vroeger een van de paarden van de COO "Bolgpiene" had, kreeg het beest een hele Elixier te drinken en maakte de stalknecht met het beest aan het leidsel op een draftje enkele rondjes van de huizenblok. Resultaat gegarandeerd. Voorwaar een paardenmiddel !

Jan Dreesen

NA KARNAVAL

In "De Denderbode" van 27 maart 1881 kon men het volgend tragisch nieuwsje lezen : " 's Maendags van Vastenavond, heeft te Oostende elk jaer een pryskamp voor het dansen plaets. Een vier-en-twintig jarig meisje, jufv. L. Callemyn, die drie kwart uers lang gedanst had, won dit jaer de eerste prys. Na den dans viel zy echter buiten kennis en moest naer huis gebracht worden. Sedert dan is zy niet meer tot het bewustzyn teruggekeerd en zy is dezer dagen overleden".

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
Vindictivelaan, 24
8400 OOSTENDE

3de jaargang, extra-nummer (6 bis), april 1974.

JAARLIJKSE GOUWDAG VAN DE HEEMKUNDIGE KRINGEN VAN WEST-VLAANDEREN

Op 11 mei a.s. heeft te Oostende de jaarlijkse Gouwdag plaats. Het Bestuur van "De Plate" verhoopt dat heel wat leden aan deze plechtige samenkomst zullen deelnemen.

Het programma werd als volgt samengesteld :

10 u.	Groepsbezoek aan het Museumschip Mercator
11 u.	Ontvangst door het Stadsbestuur van Oostende en tevens uitreiking van de prijzen die door de laureaten van de beste heemkundige bijdragen in 1973 gepubliceerd werden.
12 u 30	Eetmaal in het Restaurant "De Kleine Maritime", Vindictivekaai, 26, Oostende.
15 u.	Spreekbeurt "Moderne folklore te Oostende" door O. Vilain, opgeluisterd met dia's van Ir. W. Verlonje in de Toneelzaal van het Feest- en Kultuurpaleis.
16 u 30	Bezoek aan het Heemkundig Museum "De Plate".

Zij die aan de gezamenlijke maaltijd wensen deel te nemen dienen vóór 4 mei a.s. hun inschrijving te laten kennen aan Mevr. J. Valkenborg, hulp-penningmeester van "De Plate", Torhoutsteenweg, 45, 8400 Oostende, door de som van 165 Fr over te schrijven op P.C. Rek. nr. 852334-92.

In het kader van het jaar van de Folklore past het dat talrijke heemkundigen zoveel mogelijk 11 mei vrijhouden en pogen, zowel in de voormiddag als in de namiddag aanwezig te zijn.

Deze mededeling geldt dan ook als de officiële uitnodiging.

HET BESTUUR.

K L E I N G O E D

- - - - -

Geloof en bijgeloof in de visserij

Een kruisteken slaan bij het buitenvaren van de haven is een gewoonte die op de Oostendse vissersschepen omstreeks 1925 verdween. Deze gewoonte bestaat nog op de Baskische kust van Noord-Spanje.

====:

Aan boord van de zeilvissloepen en tot voor enkele jaren aan boord van sommige vissersschepen van recentere ouderdom was het de gewoonte, van eens op de visgrond aangekomen een puts water te slaan. Met dit water werd dan een kruis gemaakt over de kuil van het net, waarna het net "In Godnaam" overboord werd gezet.

====:

Een gekend schipper uit de Oostendse visserij van voor ettelijke jaren, de genaamde G ... stond algemeen bekend als een gelovig mens. Nochtans had hij de gewoonte als de vangst niet te goed verliep, met een brood onder de arm in de mast te kruipen. Eens boven stak hij met de nodige godvers het brood hemelwaarts en riep dan :

"As we ton van joen gein freete kriege, pak dan dat van us".

Jan Dreesen.

HOOFDMAN DE TAEYE

We vernemen dat onze ijverige Hoofdman E. De Taeye, die sinds enkele tijd wegens ongesteldheid zich thuis moest houden, thans in het Kliniek werd opgenomen.

De leden van "De Plate", alsook talrijke buitenstaanders die met ons sympathiseren, wensden Hoofdman De Taeye een spoedig herstel toe.

FOTOPRIJSKAMP

Ter gelegenheid van het twintig jarig bestaan van "De Plate" zal in november a.s. een grote fotoprijskamp "Oostende in het jaar van de Folklore" plaats hebben. Iedereen mag er aan deelnemen. De foto's zullen 30 op 40 cm. (met de gebruikelijke afwijkingen) moeten zijn.

Houdt er dus rekening mede en maakt het aan alle liefhebbers bekend. Er zullen voor 15.000 Fr. geldelijke prijzen te winnen zijn. Het spreekt vanzelf dat het wel om de Heemkunde in de ruimste betekenis van Groot-Oostende gaat.

Het volledig reglement zal binnenkort kenbaar gemaakt worden.

L E T O U R D ' O S T E N D E

Stemme : L'Anglais embarrassé.

Woorden van Jan Van Wulpen.

1. Débarquant à Ostende

Pour mon amusement

Je vois un vrai bambin

Je demande le chemin.

Un agent police die kwam

Hij zond mij naar den tram

Wij reden met er daad

Recht naar de kortestraat

Dans la rue de chapelle

En naar de veertien billen

En 'k smoorde een sigaar : op den boulevard.

2. Venant sur la digue de mer,

Avec un commissionnaire

Je vois une mademoiselle

Quelle est gentille et belle.

Zij was zoo lang en smal

Wij trokken naar 't kuursal

En aan den peerdenloop

Daar vloog overhoop

En 's avonds op de kaai

Zij zag een papegaai

En seffens aan den gank, t' was op de
bank.

3. Au café Métropol

On chante le rossignol

Après je m'en vais pour l' train

Mais j'ai trop bu de vin.

Zoo liep ik door de stad

Ik was zoodanig zat

Dat ik viel op mijn gat

'k Lag daar van langsten plat

Een man gelijk een beer

Daarbij de commissair

Die stampten mij als een zot, in 't kolenkot.

4. Je vais chez le pharmacien

Car je ne sens vénérien

Il me disait mon garçon

Vous avez des morpions.

Neemt vet van een chandell'

En smeert dat op u vel,

Gij neemt dan vlug en rap

Een maatje vol gilap

Daarbij wat slangevet

En kruipt dan in uw bed

En Sch..t de pispot vol, tot aan uw hol.

.../...

5. Je vais au restaurant
Pour mon boulotement
Je demande au garçon
Les plats, il me répond :
Wij hebben rabatkol
En kiekens zonder hol
Een dobbelen met spinagie
Met eene dobbele sargie
Patatten en ajoenen
En katten en kalkoenen
Wilt ge 't niet eten, laat maar staan.

6. Je vois une Melady
Qui était fort jolie
Je lui fait une déclaration
La belle me répond :
Toe mijnheer kom maar binnen
Ik zal u wel beminnen
Gij stommen engelschman
Het kost maar eenen frank
Betaalt mij een flesch faro
Gij vuile lavabo
En komt maar op, met u verkenkop.

(Verkrijgbaar bij Jan Van Wulpen, Oostende).

Een nieuwe signalisatieplaat

De humor gaat met de folklore mede.

Een handelaar uit het nieuwe winkelwandelcentrum maakte zijn vrees bekend dat de mooie planten die in de Kapellestraat zijn aangebracht, 's avonds wel eens door jonge marienen zouden kunnen uitgerukt worden. Vooral dat de Kapellestraat "de weg terug" naar het Kazerne is.

Vandaar een spontaan voorstel : "Laat een nieuw signalisatieplaat ontwerpen, met als verbodsteken een rode cirkel rond een marine-pots ! "Voor marinen in uniform verboden" !

(Het zijn altijd dezelfde die een slechte naam hebben.)

Geschied-, Familie- en Heemkundig
 Jaarboek Oostende en Kuststreek
 uitgave :
 Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
 Afdeling Oostende-Veurne
 V.Z.W.
 in samenwerking met
 Oostendse Heemkundige Kring "De Plate"

VOORLOPIGE INHOUDSTAFEL

----- -----

A. OOSTENDE

J. COOPMAN	Oostendse huisnamen (1680-1705)
D. VAN DE PITTE	Overzicht Oostendse Pers (1918-1940)
J. MERTENS	Het haardgeld te Oostende in 1533, haar inwoners en hun sociale stratificatie.
Y. MERTENS-DE LANGHE	De eerste reactie van Burgemeester Van Iseghem op de overdracht van de kazernes aan de Stad ten tijde van Napoleon (1810)
M. SEBRECHTS	De familie RYCKX (schilders te Brugge, Notarissen te Oostende)
E. VAN HAVERBEKE	Kwartierstaten van Oostendse prominente figuren
W. MAERVOET	De Pers te Oostende (1818-1914)
E. DE TAEYE	De buskruitontploffing te Oostende (1826)
O. VILAIN	Moderne Folklore te Oostende
W. MAJOR	Het noodgeld te Oostende in 1914-1918
L. DANHIEUX	De uitdrijving van de publieke vrouwen te Oostende ten tijde van Napoleon
A. VIAENE	Titel nog niet medegedeeld

B. KUSTSTREEK

R. BOTERBERGHE	De Stads- en Parochiegrenzen te Blankenberge
P. VANDEWALLE	Landbouwwitbatingen in de Kasselrij Veurne in de tweede helft van de XVI eeuw
D. DEMOOR	De vissers te Blankenberge (1778)

Deze publicatie komt aan het einde van het jaar van de pers. We wilden onze leden intijds inlichten, want "Ostendiana II" gaat gewis een evengroot succes als "Ostendiana I" tegemoet.

Inleiding :

Oostende in 1846. Kort na de onafhankelijkheid. Ignaz KURANDA, een Duitser afkomstig uit Bohemen, schreef over zijn lang verblijf in België in het weekblad "Die Grenzboten". De artikels werden gebundeld in een zeer dik boekdeel en vertaald, onder de titel "België sedert de Omwenteling in 1830" (Amsterdam, H. Frijlink, 1846). De taal verraaft soms hier of daar de Duitser, maar dit zal hem, in dit ongewijzigd fragment over onze stad, grif vergeven worden.

Na lezing zal men ongetwijfeld mijmeren : wat een weg is sindsdien niet afgelegd ...

E.S.

"Op de uiterste grenzen van Vlaanderen - daar waar de enge zee de Angelsaksen van de Nedersaksen, Engeland van België scheidt - daar verheft zich de vriendelijke havenstad Ostende, met haren ranken vuurtoren, met hare gevaarlijke haven, met hare witte vestingmuren en door elkander wemelende visschersschuiten.

Het zeebad van Ostende - een der voortreffelijkste zeebaden van Europa - heeft eerst sedert acht jaren zulk eene hooge vlugt genomen.

Vroeger waren bovenal Scheveningen, Helgoland en Norderney bij de Duitsche badreizigers bekend.

Men schrijft gewoonlijk de oorzaak, waardoor Ostende in den jongsten tijd van jaar tot jaar drokker bezocht wordt, aan den spoorweg toe, die binnen weinige uren de reizigers van Duitschland en Frankrijk op eene gemakkelijke en aangename wijze ter plaatse brengt, waar zij sterkte en genezing hopen te vinden.

De geregeld varende stoomboot, die bij goed weder in 12 uren tijds den weg van Londen naar hier aflegt, is ook

.../...

een aanbrenger van aanzienlijke karavanen. Niettemin moet de oorzaak van het toenemend bezoeken dezer badplaats nog ergens anders in gezocht worden, en wel in de nieuwe wending, die de medische wetenschap genomen heeft, en in het veelvuldiger gebruik, dat zij over het algemeen van de zeebaden maakt.

Het is reeds eene zoo moreel als physisch gunstige inleiding, dat men niet door middel van de vermoeiende postwagens of messengeries te Ostende aankomt. De badgast heeft den geheelen weg van Brussel tot hier, met den spoorwagen, in vier en een half uur afgelegd.

De zee levert te Ostende een eigenaardig schouwspel op. Terwijl zij bij andere havensteden mijlen ver begrensd wordt door lang uitgestrekte kusten; scheidt zij zich hier eensklaps in hare volle breedte van het land af. De dijk van Ostende snijdt zee en land scherp van elkander. Geen groen plekje in de rondte, niets dan lucht en water.

Tusschen den spoorweg en den dijk ligt de stad. Nadat de reiziger in een der vriendelijke, meer gemakkelijke dan elegante logementen van kleederen verwissels heeft, begeeft hij zich meestal dadelijk naar den digue (dijk), waar hij te gelijk kennis maakt met de zee en met het geheele badgezelschap. De digue strekt zich op verscheidene honderden schreden langs de kust uit. Hier verzamelt zich nu, bij slechts half gunstig weder, alles, wat Ostende aan baden levenslustigen bevat. De Koning en de Koningin van België nemen hier ook gewoonlijk eene zomerkuur, en dan voorzeker ziet men buitengewone beweging en opschik onder de wandelaars op den dijk.

Voor het overige onderscheiden zich de badgasten van Ostende door eenen hoofdtrek, die vooral der middelklasse zeer goed staat : hierdoor namelijk dat er eene zekere Duitsche burgerlijkheid heerscht, een aangename, volstrekt geen hooggestemde toon in mode, gesprek en omgang. De hoofdtak der Ostender badgasten zijn Duitschers, en hierdoor onderscheidt

.../...

deze plaats zich bovenal van haren mededinger Boulogne-sur-mer. Te Boulogne bestaan, zoo als men weet, de vreemdelingen meestal uit Engelschen. Te Ostende zijn de Engelschen niet talrijk. Men kan te Ostende voor eene vrij wat geringere som leven dan in menige kleine Duitsche badplaats. Dit is waarschijnlijk ook eene der vele oorzaken, waarom deze plaats tegenwoordig zoo voor getrokken wordt boven het vroeger veel drukker bezochte Boulogne en Scheveningen. Twee aangename kamers huurt men voor weinig meer dan vijf francs per dag, en men heeft er, die nog goedkooper zijn. Het ontbijt wordt door de vrouw des huizes voor eene kleine belooning bezorgd. Het diner aan de table d'hôte kost twee of drie francs. De baden zelve zijn voorbeeldeloos goedkoop: een abonnement voor 12 kaartjes zes francs. Daarvoor heeft men den wagen, die in het bad rijdt, en al het toebehooren. Deze badwagens zijn zeer doeltreffend en gemakkelijk ingerigt, gewoonlijk zijn zij voor één persoon, ofschoon er twee of drie plaats in zouden kunnen vinden. Het inwendige vormt een aardig vertrekje, waarin men banken, spiegel, tafel en alles vindt, wat de badgast noodig heeft. Een sterk paard rijdt den wagen ver in zee. Hier houdt de voerman te midden der branding stil, en de badgast klimt een trapje af in het schuimende, vrije element. Vrouwen worden gewoonlijk door de badmeesteres begeleid; de heeren helpen zichzelf.

De stad zelve bestaat uit vestingmuren en verveling, en slechts daar, waar de stad ophoudt en de zee begint, aan dezen zandigen oever, die tweemaal daags door de zee aan het land wordt ontweldigt, en slechts gedurende de eb kan betreden worden, daar slechts leeft en verdringt zich alles wat belang kan inboezemen. Zoo beweegt zich dan eigenlijk het geheele badleven te Ostende enkel op een terrein van duizend schreden. Op deze kleine ruimte vindt de badgast alles, wat hij in den loop van den dag noodig heeft aan voedsel, conversatie, baden en uitspanning. De dagelijksche wandeling op den dag en avondbijeenkomsten op het Casino - ziedaar te

.../...

naastebij al de uitspanningen, die de stad oplevert. Ofschoon ook Ostende in vele opzigten andere groote badplaatsen overtreft, zoo staat het hierin zelfs bij vele kleinen ten achteren.

Van de veelvuldige pikante middelen en spelen, waardoor men elders het verblijf der badgasten zoekt te veraangenamen van tooneelvoorstellingen, van morgen- en avondmuzikfeesten, van tuinverlustigingen, enz. - van dit alles is hier weinig te vinden. Wij kunnen niet begrijpen hoe de regering der stad zulke eenvoudige middelen kan verzuimen, die zoo veel bijdragen om de menschen te lokken en hun oponthoud te verlen- gen.

Het Casino met zijne vrolijke avondgezelschappen, met zijne bals en concerten, verdient voorzeker allen lof, en de vreemde- ling heeft er juist geene reden om over gebrek aan gerijfelijk- heid en voorkomendheid te klagen ; doch een genoeg, dat ie- deren dag herhaald wordt, houdt eindelijk op een genoeg te zijn. Hoe gemakkelijk ware het hier een goed theater op te rigten, hier, waar de zeelucht de avondwandelingen afbreekt, en de gasten tot eene gemeenschappelijke bijeenkomst dwingt op eene plaats, waar de muren en het dak hen beschermen ! Hoe gemakkelijk ware het, door snelroeijen, door steekspelen der visschers, enz. van tijd tot tijd een aangenaam schouwspel aan te bieden !

Ostende's vooruitzicht is groot, en hoe verder de spoorwegen zich door Duitschland en Frankrijk zullen uitstrekken, hoe meer vreemdelingen er jaarlijks naar deze badplaats zullen stroomen. Maar het is niet genoeg gasten te ontvangen, men moet ze ook onthalen.

Dat de stad dit ter harte neme, en de voorregten, die zij aan de natuur en aan de omstandigheden te danken heeft, door hare eigene bemoeijingen trachte te vermeederen.

D E P L A T E

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w.
"De Plate"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan, 38
8400 OOSTENDE

4de jaargang, nr. 1, oktober 1974

U I T N O D I G I N G

Het Bestuur van de Heemkundige kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de eerste voordracht van het nieuwe jaar die zal doorgaan op

dinsdag 29 oktober 1974

te 20U30 in de lokalen van de V.V.F. Oostende, Kan.Colensstraat, 6 te Oostende.

Het onderwerp : DE HAVEN VAN OOSTENDE

De spreker : de Heer Fernand Gevaert

Ons geacht medelid de heer GEVAERT is een hoger bediende bij de Regie voor Maritiem Transport. Uit hoofde van zijn functie is hij altijd nauw verbonden geweest met problemen die betrekking hebben op de scheepsbouw en de haven werken van onze stad. De haven van Oostende is zijn Hobby. Als een zeer actief bestuurslid van onze zustervereniging "Ter Ceure" publiceerde hij "Vijf kwart eeuw Male". Hij levert regelmatig een bijdrage aan het personeelsblad van de R.M.T "De Schuttevaar" over de haven van Oostende, artikels over de "Kanaaldienst" in het marinetijdschrift "Neptunus" en gaf als molenkenner twee brochures uit over de water-penwindmolens in Westvlaanderen.

Aan de hand van een reeks kaarten zal hij ons een historisch overzicht geven van het ontstaan van de haven, waarna hij zal spreken over het ontstaan van de huidige Geul, het beleg, de historische Polders, het Napoleaans- en het Hollandse tijdperk om te eindigen met de uitbouw tot de moderne snelverkeerhaven die Oostende nu is. Om meer te weten over onze haven moogt U deze voordracht zeker niet missen.

Zoals altijd is de toegang kosteloos en vrij en zijn ook de niet leden van harte welkom.

In memoriam Ernest De Taeye, 1ste Hoofdman van "De Plate"

Bijkrede door O. Vilain, Onder-Hoofdman, op 30 mei
uitgesproken

De loopbaan van militair die Ernest De Taeye gekozen had was niet dit om te vernielen, maar om te verdedigen en om te beschermen. Gans zijn leven is gekenmerkt geweest door het beschermen van wat

.../...

.../...

voor ons een grote waarde heeft, zoals de kunst en het heemkundig bezit. Wanneer anderen reeds in het zicht van hun levensavond de moed niet meer kunnen opbrengen om aan een grote taak te beginnen, zo besloot hij 20 jaar geleden, wanneer hij reeds 64 as, te Oostende de heemkundige kring "De Plate" op te richten. Samen met zijn goede vriend Ary Sleeks was hij tot het besluit gekomen dat er toch iets moest gedaan worden om de geschiedenis van het dagelijks leven, dat men de heemkunde noemt, te Oostende op vastere grondvesten te zetten.

Hij kon het immers niet gedogen dat heel wat zaken die hij goedkende binnen enkele jaren als afdwarrelende bladen van een boom totaal zouden verloren gaan. Daarom wilde hij ze opvangen om ze voor de toekomst te beschermen en te bewaren. Hierdoor is "De Plate" zijn levenswerk geworden en wanneer wij hem verleden jaar vierden ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Museum van "De Plate", waarvoor hij dag aan dag gewrocht had, dan wisten wij maar al te best wat wij aan de Hoofdman te danken hadden. Doch tevens bemerkten wij hoe vermoeid hij werd van al die inspanningen, maar toch wilde hij niet versagen. Zelfs wanneer hij in de laatste maanden zwaar ziek werd, was zijn grootste bekommernis nog steeds wat er in "De Plate" gebeurde. Zo zijn wij heden ontroerd, bij het aanschouwen van de eerstvolgende uitnodiging tot de bestuursvergadering van juni a.s., die hij zelf nog met de vaste hand ondertekend heeft.

Zeer graag had hij nog in november van dit jaar het 20-jarig bestaan van de heemkundige kring "De Plate" willen meevieren. Dit heeft helaas niet meer mogen zijn en wij betreuren het van ganser harte, want in het nationaal jaar van de folklore, tot dewelke 1974 uitgeroepen werd, kon men het als een bekroning bestempelen voor de vele onbaatzuchtige werkers op gebied van lokale heemkunde, tot dewelke hoofdman De Taeye behoorde.

De laatste maal dat ik hem thuis opzocht, vandaag juist twee weken geleden, hield hij mijn hand bij wijze van afscheid nog krachtig vast en zegde bijna pathetisch, alsof hij een mondeling testament wilde meegeven: "Houd De Plate hoog!". In deze enkele woorden was zijn laatste wens uitgedrukt die wij nooit mogen vergeten.

"Het is een hulde zonder restrictie aan De Taeye" zo begon James Ensor een kleine toespraak op 17 mei 1939 en hij eindigde met de mooie zin "Laat ons, groot en klein, diep buigen om De Taeye te begroeten, onze grote militant".

Het is de innige wens van het bestuur en alle leden van "De Plate" dat Hoofdman De Taeye als dé militant van kunst en heemkunde een welverdiende rust moge genieten en dat zijn naam als een goed mens en eerste Hoofdman van "De Plate" verder mag geëerd blijven.

.../...

AAN ALLE LEDEN

Het leven is soms raar. Er gebeuren soms zaken in enkele maanden die men één enkel jaar terug nooit zou vermoed hebben.

"De Plate" heeft mij aldus tot haar nieuwe Hoofdman verkozen in opvolging van onze zeer betreurde Hoofdman Ernest De Taeye. Steeds heb ik deze eerlijke en kranige vriend van de Oostendse folklore in de ruimste zin van de betekenis bewonderd. Hoeveel uren heeft hij niet aan zijn Heemkring en het Museum besteed ?

Daarom is het volgens mij oprecht geen gemakkelijke taak om een persoon als Ernest De Taeye op te volgen. Maar gelet op het aandringen van de werkzame bestuursleden en de ongeschreven verklaring door het Bestuur bevestigd alsdat het de geheime wens van Ernest De Taeye was dat ik hem ooit zou vervangen, heb ik dit mandaat aanvaard.

Ik ben er mij wel degelijk van bewust dat zoals in de meeste verenigingen, alles ook niet van een leien dakje zal lopen, maar ik weet dat ik op het huidig Bestuur kan rekenen en ieder van hen zich onverdroten verder aan het werk heeft gezet om "De Plate" in verdere glorie uit te bouwen. Dit zijn we ten andere verplicht aan de stichters van "De Plate" : Ary Sleeks en Ernest De Taeye. Daarom doe ik dan ook een warme oproep tot een verruimde eensgezindheid, zowel binnen als buiten het Bestuur.

Leve "De Plate" ! Leve Oostende !

De Hoofdman

AUGUST VAN ISEGHEM HOOFDMAN VAN "DE PLATE"

Toen de Raad van Beheer van "De Plate" op 13 juni voor het eerst na het afsterven van Hoofdman De Taeye bijeenkwam, was het eerste dringend besluit dat genomen werd door de aanwezige leden om statutair een nieuwe Hoofdman te verkiezen.

De keus viel unaniem op August Van Iseghem, die sinds vele jaren lid van onze Heemkundige Kring en tevens vele jaren in het Bestuur netelde.

"De Plate" acht zich echt gelukkig met deze keus. August is een ras-echte Oostendenaar (zijn naam is direkt verbonden met al de beroemde Van Iseghems die Oostende in de loop der jaren kende) en hij heeft zich persoonlijk, ook in de moeilijke jaren die ons Kring kende, steeds onbaatzuchtig ten dienste van "De Plate" gesteld. Talrijke voorwerpen werden in de jongste jaren door zijn bemiddeling aan ons Museum geschonken.

We feliciteren dan ook van ganser harte onze nieuwe Hoofdman en hopen dat hij vele jaren "De Plate" hoog mag houden, zoals dit de wens was van Ernest De Taeye.

HIER SPREEKT MEN OOSTENDS Nr 2

Een tweede speelplaat met Oostendse liedjes en sketches uit de vorige Oostendse revue kwam bij Decca van de pers. De speelplaat is bij alle platenwinkels te koop.

Winterprogramma 1974-1975

- 29 Oktober : Lezing "De Haven van Oostende" door Fernand Gevaert (V.V.F. -lokaal, Dr. Kan. Colensstraat, 6, om 20.30u.)
- 9 November : Viering 20-jarig bestaan van de Kring (zie verder in ons blad).
- 9 en 10 November : Fototentoonstelling "Oostende in het jaar van de Folklore " (inkomhall van het Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein).
- 26 November : Lezing "Oostendse Luchtvaartgeschiedenis in de Eerste Wereldoorlog" door Walter Major (V.V.F. lokaal, om 20.30 u.)
- 27 December : Oostendse kerst- en oudejaarsliedjes en -gedichten in een gezellig samenzijn met de V.V.F.-Afdeling Oostende en de Heemkring Ter Cuere van Bredene (V.V.F.-lokaal om 20 u.)
- 28 januari : Jaarlijkse statutaire vergadering en traditionele veiling (Conferentiezaal stadhuis om 20.30 u.)
- 25 februari : Lezing "Weersvoorspellingen nu" door Armand Pien (Toneelzaal, Feest- en cultuurpaleis, om 20 u.)
- 25 maart : Lezing "Het volksleven in onze Polders" door Magda Cafmeyer (V.V.F.-lokaal, om 20.30 u.)
- 29 april : Lezing en debat "De waterwerken rond Oostende" door Maurits Coornaert (V.V.F.-lokaal om 20.30 u.)
- 27 mei : Studie- en debatavond "De wijken van Oostende" gecoördineerd door Jan Dreesen (V.V.F.-lokaal, om 20.30 u.)
- juni : Uitstap naar de Fintele en de Broekagieën van de Noordpolder, gevolgd door een bezoek aan het museum van Bachten de Kupe.

VERGEET NIET :

van onmiddellijk in te tekenen op het belangrijk werk over onze kuststreek "OSTENDIANA II"

van zo spoedig uw deelname te laten kennen aan de viering van het 20-jarig bestaan van de Heemkundige Kring "De Plate", welke op 9 november gevierd wordt.

Schenkingen die in de loop van het seizoen 1973-1974
aan "De Plate" gedaan werden

+++++

1. Een collectie foto's (27 stuks) betreffende James Ensor en zijn tijd, geschonken door de heer de Saint Moulin van de Bank van Brussel.
2. Een vaandel en de pop van de Vereniging "De Lustige Zigomars" geschonken door de heer en mevrouw Jonckheere.
3. Het eerste vaandel van de veloclub "De Zeemeeuw" geschonken door de voorzitter en het bestuur van genoemde vereniging.
4. Een doopkleed uit 1890 geschonken door Mevrouw Marie-Helene Petit.
5. Een vaandel van de Vlaamse vereniging voor taal en vaderland geschonken door Mevrouw Marie-Therese Lefevre.
6. Twee vanden en een doedelzak van de vereniging "De Oostendse Schotten" geschonken door de heer Gerard Loncke en de heren bestuursleden van genoemde vereniging.

Aankopen gedaan tijdens het seizoen
1973 - 1974

1. Verzameling brieven en documenten in verband met de Luchtvaart geschiedenis van Oostende.
2. Een verzameling van 74 borden van Oostendse Maatschappijen.

CULINAIRE FOLKLORE

L A B S K O U S

Labskous of lapkoes zoals het oorspronkelijk in de visserij gekend was, bestaat uit een mengsel van aardappelen, ajuin en vleesrestanten. Bij voorkeur werd dit laatste later vervangen door "Corned beef".

Oorspronkelijk was het een scheepsmenu uit de zeiltijd, waarbij restanten van het middagmaal, s'avonds werden opgediend. Aan de basis bestond het uit stukken fijngemaakt zoutvlees (soms vervangen door stukjes spek), aardappelen en ajuin. Het geheel werd door elkaar gemengd met enige laurierbladeren en wat vleesnat en opgewarmd. Peper en zout naar smaak. Waren er geen aardappelen meer beschikbaar dan werd er fijngeklopte scheepsbeschuit doorheen gemengd. Lapkoes is niet te verwarren met BLENDE KEUNS die uitsluitend uit aardappelen en ajuin bestaan. In deze laatste schotel ontbreken de keuns, dwz het vlees. Teneinde deze eertijds zeer bekende zeemansschotel niet volledig naar de folklore te verwijzen volgt hier een modernere bereidingswijze : Kook voor 4 tot 6 personen, 750 gr. geen al te vet pekervlees gaar en draai het door de vleesmolen. Kook 750gr aardappelen gaar, giet ze af en stamp ze tot moes. Snij 3 komkommers, twee maatjes-haringen en een halve rode beet in stukken. Bak in een pan fijngesneden ajuin, voeg er aardappelen en vlees bij en meng het geheel door elkaar, sla er twee spiegeleieren op en garneer met de stukken komkommer, haring, bieten en wat slablaadjes. J.B.DREESEN.

.../...

HET 20 JARIG BESTAAN VAN " DE PLATE "

De viering van het 20-jarig bestaan gaat door op 9 november a.s.
Het programma werd als volgt opgesteld :

- 9u30 Hulde van een delegatie aan het graf van wijlen Hoofdman E. De Taeye
- 10u30 Plechtige opening van de fototentoonstelling in het Feest- en Kultuurpaleis.
Uitreiking van de prijzen.
Huldebetoon aan wijlen Ary Sleeks en Ernest De Taeye
Receptie
- 13u Feestmaaltijd in het restaurant van het hotel Beau Site.

Deelname aan de feestmaaltijd

Alle leden worden dringend uitgenodigd aan de feestmaaltijd van het 20-jarig bestaan deel te nemen.
Een uitgelezen menu zal voor de prijs van 300 Fr opgediend worden.
De inschrijving gebeurt door storting van 300 Fr op rekening van Mevr. J. Valkenburg, hulp-penningmeester van "De Plate", Torhoutsteenweg, 45 - 8400 Oostende (P.C. nr. 000-852334-92).
Doe uw storting vóór 31 oktober a.s. !

Jef is TERUG

Bestuurslid Jef KLAUSING is, na twee jaar verblijf in Maleisië als visserij-expert, terug te Oostende. Vanaf de eerste week is hij "De Plate"-gelederen terug komen vervoegen.

NIEUW Bestuurslid

Ingevolge het overlijden van Hoofdman De Taeye was een plaats in het bestuur vrijgekomen. Volgens de regels van de statuten kan het bestuur deze plaats voorlopig laten innemen door een lid en dit tot de volgende algemene vergadering.
Het voorstel om Mevr. De Taeye, die zoveel jaren haar echtgenoot bij zijn folkloristische taken bijstond, in het bestuur op te nemen, werd met enthousiasme aanvaard. Mevr. De Taeye heeft het ambt van bestuurslid aanvaard en heeft reeds zoals het in het verleden reeds gebeurde, zich de zorgen van het onderhoud van het Museum aangetrokken.

LANGS DE OOSTENDSE KATEIEN

Verleden jaar verscheen een verzameling kleine Oostendse histories van de hand van onze Onder-Hoofdman O. Vilain onder de titel "Langs 't hard zand". Gelet op het succes dat dit boek bij vele Oostendenaars mocht kennen, heeft de auteur thans besloten een tweede bundel uit te geven.

Het komt op het einde van november van de pers en heeft nu als titel "Langs de Oostendse kateien". Méér dan 30 kleine Oostendse histories zullen ook deze maal veel Oostendenaars weten te boeien.

OSTENDIANA II

Geschied-, Familie- en Heemkundig Jaarboek
Oostende en Kuststreek

Uitgave : Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Afdeling Oostende-Veurne v.z.w.
in samenwerking met
Oostendse Heemkundige Kring "De Plate"

I N H O U D S T A F E L

A. OOSTENDE

J. COOPMAN

Oostendse huisnamen (1680-1705)

J. MERTENS

Het haardgeld te Oostende in 1533, haar inwoners en hun sociale stratificatie.

Y. MERTENS-DE LANGHE

De eerste reactie van Burgemeester Van Iseghem op de overdracht van de kazernes aan de Stad Oostende ten tijde van Napoleon (1810)

M. SEBRECHTS

De familie RYCKX (schilders te Brugge, Notarissen te Oostende)

K. JONCKHEERE

Mijn voorouders

E. VAN HAVERBEKE

De Kwartierstaten Louis MAJOR, staatsminister; Alfons ELLEBOUDT, stichter van De Zeewacht en Marcel MAES (+) lid V.V.F.-Oostende.

W. MAERVOET

De Pers te Oostende (1818-1914)

E. DE TAEYE (+)

De buskruitontploffing te Oostende (1826)

O. VILAIN

Moderne folklore te Oostende

R. HAGHEBAERT-E. VAN HAVERBEKE

De Kwartierstaat Karel Jonckheere

L. DANHIEUY

De uitdrijving van de publieke vrouwen te Oostende ten tijde van Napoleon

A. VIAENE

Bisschop Gillis de Baerdemakere en de oude Sint-Pieterskerk te Oostende

W. MAJOR

Het noodgeld te Oostende (1914-1918)

P. VANDEWALLE

Stene na het beleg van Oostende

B. KUSTSTREEK

R. BOTERBERGHE

De Stads- en Parochiegrenzen te Blankenberge

D. DEMOOR

De vissers te Blankenberge (1778)

V. MARGHEM

De eigenaars van onroerende goederen te Klemskerke ca. 1840

.../...

Datum van verschijnen : eind 1974

Prijs bij voorintekening

275 Fr over te schrijven op rek. AN-HYP nr. 750-9109554-54 of
rek. Bank van Brussel nr. 384-0051822-11 van "De Plate", Oostende.

Uiterste datum voorintekening 15 oktober 1974, na deze datum
wordt de prijs op 350 Fr gebracht.

De lijst der intekenaars wordt in het boek gepubliceerd.
Teken dus vandaag in !

De oplage is beperkt tot 500 genummerde exemplaren.

Oostendse Folklore

Tot voor een paar jaar kon men op de vensters van de volkse
herbergen rond de pas afgebroken Vismarkt het volgende lezen :

Mangé vos tartines ici

Manger vos tartines ici

Mangé vos tartine ici

Manger vos tartino ici

Mangez vos tartine ici

Mangé votre tartines ici

Manger votre tartines ici

In de verschillende variaties was soms ook spraak van casse-
croute en casse-croutes in plaats van tartines.

Nu nog kan men lezen op een herberg met zicht op de Groentemarkt :
Ici Televition - Hier Televitie.

Een van de strafste was in dertijd te zien in de omgeving van
Oostende, langs de baan naar Torhout.

Daar had een onbeholpen hand, in schrijffletters, het volgende
uithangbord geschilderd :

"Au repot des ciclests".

Nu heet dat herbergske : "Ma bicoque".

R. VERBANCK

Bredene

DE BROEDERS VAN LIEFDE EN OOSTENDE

=====

In 1950 verlieten de laatste Broeders van Liefde Oostende, nadat de leden van deze Congregatie gedurende meer dan een eeuw een belangrijke plaats hadden ingenomen in de onderwijswereld van onze stad. De geschiedenis van de Broeders van Liefde te Oostende is zeer nauw verbonden met de ontwikkeling van onze stad.

Uit persoonlijke nota's die ik rond 1935 verzamelde, aangevuld met gegevens geput uit een reeks artikelen verschenen in de Zeewacht (februari-mei 1937), tracht ik hier een korte schets te geven van het werk van de Broeders van Liefde te Oostende.

Jef KLAUSING.

HET BEGIN

Na de onafhankelijkheid van ons land was het met het onderwijs in onze stad zeer slecht gesteld. Eén paar betalende schooltjes, meer niet. Het toenmalige stadsbestuur, onder burgemeester Serruys, bekommerd om de opvoeding van de gehele jeugd, ook de werkmanskinderen, samen met Pastoor Slosse van de SS. Petrus en Pauluskerk (de enige parochiekerk te dien tijd te Oostende) drong aan bij de jonge congregatie der Broeders van Liefde (te Gent gesticht in 1807) om te Oostende eveneens het kosteloos onderwijs in te richten.

In 1837 begon Vader Ignatius, samen met drie broeders, met de eerste kosteloze school te Oostende.

Het stadsbestuur zou alle kosten dragen : meubilering van school en klooster, schoolbehoeften, gebouw, enz... De school werd ondergebracht in het gebouw dat vroeger als vrouwenklooster had gediend, tijdens het hollands bewind tot kazerne was ingericht en dat gelegen was op de hoek van de Kerkstraat en de Ooststraat met de voor-gevel in de Kerkstraat.

Het gebouw, eigendom van de staat, deed aanvankelijk tevens dienst als stedelijke tekenschool en wapenmagazijn voor de burgerwacht.

Het wapenmagazijn werd, ingevolge de opmerkingen der Broeders, naderhand naar een andere plaats overgebracht.

DE EERSTE SCHOOL

De school telde slechts drie klassen om te beginnen, in 1840 werd een vierde klas bijgevoegd waar het frans moest aangeleerd worden. Een vijfde broeder kwam de kloostergemeenschap vervoegen. De jaarlijkse tussenkomst van de stad voor het kosteloos onderwijs stegen hierdoor tot 3000 Fr. De schoolwet van 1842 liet toe dat de school aangenomen werd door de stad, wat dan ook gebeurde.

ZORG VOOR DEWEESJONGENS

Benevens het onderwijs, moesten de broeders ook de Oostendse weesjongens verzorgen : voedsel, kledij, onderkomen, onderwijs.

Hiervoor werd door de stad een dagelijkse vergoeding van 0,45 Fr per weesjongen besteed.

Deze jongens volgden samen met de andere leerlingen de lessen, in 1839 werd hiervoor een zesde broeder aangesteld, die evenwel geen vergoeding ontving.

De weesjongens bleven in het gesticht tot hun 21ste jaar, later tot bij de loting, van hun 13de jaar af moesten ze in de stad te werk gesteld worden om een stiel te leren. Drievierde van hun loon droegen ze af aan het gesticht voor voeding en onderkomen, één vierde werd op een spaarboekje geplaatst. Oudere wezen en andere kostgangers konden eveneens in het gesticht verblijven mits speciale overeenkomst met de broeders.

Er waren in die tijd een vijftal dergelijke kostgangers in het klooster.

SOCIALE

AKTIE

Einde 1842 werd de congregatie voor de mannen opgericht. Na het lof en de godsdienstige oefeningen in de kapel der broeders op zondagnamiddag was er gelegenheid tot spel en ontspanning tot rond negen uur 's avonds.

Een voorloper van de latere patronages en van de huidige jeugdclubs.

Door de broeders werd eveneens onder de voorname families der stad het Vincentiusgenootschap gesticht. Dit was in 1851. Benevens de zorg voor de armen van de stad, stichtte dit genootschap een zondagsschool voor de jongelingen die de dagschool niet meer konden volgen. Hetzelfde genootschap richtte, eveneens in het klooster, een militaire kring op met het doel de militairen van het garnizoen "zoveel mogelijk voor het zedenbederf te bewaren en van slechte huizen en herbergen af te houden". Elke avond, tussen zes en acht uur was voor hen gelegenheid tot ontspanning in het klooster.

Later werd een avondschool ingericht die aanvankelijk zeer veel bijval kende onder de volwassenen die geen dagschool meer konden bijwonen. Een groot aantal jongelingen, zelfs gehuwden en militairen volgden de lessen die iedere avond, behalve op zaterdag en zondag, tussen 5 $\frac{1}{2}$ en 7 $\frac{1}{2}$ werden gegeven. Na enkele jaren evenwel begon de ijver te verslappen en werd de avondschool opgeheven.

(vervolgt)

V O N D S T M E L D I N G

Opzoekingen in verband met de juiste ligging van de
oude SINT-CATHARINA kerk.

De verschillende beschreven bronnen met betrekking tot Oostende vermelden allen de Sint-Catharinakerk, maar geven in verband met de ligging weinig of geen gegevens.

Hiervoor komt men beter terecht bij enkele kaarten die de plaats ervan situeren nabij een belangrijke afbuiging van de Sint-Catharinakreek.

Een nog nauwkeuriger aanduiding kreeg ik door een artikel uit de "NIEUWEN OMMELOOPER VAN DEN POLDER VAN SINTE-CATHARINE GELEGEN BIJ DE STAD OOSTENDE, NIEUWE BEDYCKT ENDE BEVARST TEN JARE 1746" waarvan de tekst volgt :

De Cappelrye van d'eerste Misse in Oostende aen de oostsijde daer aen een lange smalle partye met een deel VAN WYLEN HET KERKHOF VAN S.CATHARINE op t' zuythende jegens Catherine-kreke hier in liggende streckende met de noorthende aan de Duyngracht jegens de slagen van de Duyn, groot IV.Gem.I.Lyn.XCII.Roed."

Deze lange "smalle partye" staat duidelijk aangegeven op de "CAERTE FIGURATIVE VAN DEN NIEUWEN BEDYCKTEN POLDER GHENAEMT DEN SINT-CATHARINEPOLDER GHELEGEN... "uit 1749.- Er hangt een exemplaar van deze kaart in het Heemkundig museum van De Plate.

Aan de hand van deze gegevens begon ik in het voorjaar van 1965, na toestemming hiervoor gekregen te hebben van de eigenaar, met enkele steekproeven rond de boerderij van Hamilton, waarvan me bijzonder de eigenaardige configuratie van Het terrein intrigeerde. Ik stootte vooral op aangevoerde grond en puin, waarschijnlijk door de Duitsers in 14-18 aangevuld.

In juni van hetzelfde jaar vertelde me een dame uit een buurt, die van mijn opzoekingen gehoord had, dat haar vader een vijftigtal jaren geleden in hun groetentuin een grafzerk had opgedolven. Hij had hem achteraf gebruikt als dorpel voor de achterpoort van het huis dat toendertijd zijn eigendom was. Naar haar zeggen was dat het huis nr 60 in de Dr. Verhaeghestraat.

Op 15 juni van hetzelfde jaar kreeg ik van de eigenaar van het huis toelating om in zijn hof enige opzoekingen te doen.

Deze opzoekingen werden na korte tijd met succes bekroond. Op een diepte van 30 cm. stootte ik op een effen harde oppervlakte, die na het opgraven een zeer goed bewaard stuk van een grafzerk bleek te zijn. De steen zat voor de helft onder een constructie, zodat ik enkel maar de vrije helft kon onderzoeken. De afmetingen van de steen waren ongeveer 2,20 m x 1,20 m x 0,15 m. Op het midden-deel kwam een in de steen gebeitelde geraamte voor terwijl het geheel omringd was door een brede boord waarin de volgende tekst te ontcijferen was :

A^c XIII III LXXXIII de ste dach in sporkele; SEPULTURE.

.../...

Ik nam een afdruk op papier van het bereikbare gedeelte van de steen en enige, zoals achteraf bleek, niet zo goed belichte foto's.

In de loop van de maand september kreeg ik weer toelating om in de onmiddellijke omgeving opzoeken te doen, waarbij ik dan uiteindelijk terecht kwam op de achterkoer van het huis nr. 56 in dezelfde straat.

Tot op 80 cm kwamen er enkel opvullingsgronden te voorschijn. Daarna begon er verband te komen in de snede, de daarop volgende grondlagen lagen georderd boven elkaar.

Tussen 80 cm en 1 m. diepte vond ik potscherven, een vijftal bewerkte arduinstukken van grafzerken, enkele nagels, restanten van sluitingen en stukken zand- en kalksteen.

Dieper dan een meter vond ik op elkaar geworpen skeletten. Op 1,30 m. stootte ik op een skelet dat waarschijnlijk in een normale begraafhouding lag, dwz; in gewone lighouding naar het oosten gericht.

Op een diepte van 1,50 m. stootte ik op een intact gebleven stuk bouwwerk bestaande uit moffen van 30 x 17 x 10 cm. Op twintig november vond ik iets verder nog een intact gebleven deel bouwwerk uit hetzelfde materiaal. Door bepaalde omstandigheden gedwongen was ik hier verplicht mijn opzoeken te stoppen. Ik heb alles op wens van de eigenaar intact gelaten en de gegraven gleuf dichtgeworpen.

Mijn opzoeken ter plaatse, de vermelding in de Ommeloper, de aanduiding op de Figuratieve Caert en de loop van de Sinte Catharinekreek in de onmiddellijke omgeving doen me vermoeden dat de Sint Catherinekerk met het erbij horende kerkhof gelegen moeten hebben in de sector begrensd door de HONORE BORGERSSTRAAT, de DR. VERHAEGHESTRAAT, de BROEDERLIJKHEIDSTRAAT en de GELIJKHEIDSTRAAT.

Naar men mij onlangs vertelde werd de hierboven besproken grafzerk achteraf uitgegraven en van de hand gedaan.

Gustaaf ROSSEEL
Vuurtorenwijk

OOSTENDE

TEKSTOVERNAME STEEDS TOEGELATEN, MITS BRONOPGAVE !

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan, 38
8400 OOSTENDE

4de jaargang, nr. 2, november 1974.

U I T N O D I G I N G

Het bestuur van de Heemkundige Kring "De Plate" heeft het genoegen U op zaterdag 9 november a.s. uit te nodigen op de plechtigheid gehouden ter gelegenheid van de herdenking van de stichting van "De Plate", 20 jaar geleden.

Na de hulde om 9u30 aan het graf van de eerste Hoofdman E. De Taeve (Kerkhof Nieuwpoortsteenweg), wordt U allen om 10u30 verwacht in de inkomhal van het Feest- en Kultuurpaleis.

Na het openingswoord door de Hoofdman en de lezing "20 jaar De Plate" wordt er overgegaan tot de plechtige opening van de Fotowedstrijd "Oostende in het jaar van de folklore". De Laureaten zullen hierbij hun prijs ontvangen.

Een receptie wordt door de "20-Jarige" aan al de leden en sympathisanten aangeboden.

Om 13 u. kan iedereen mee aanzitten aan het middagmaal, dat doorgaat in het restaurant Beau-Site. Voor wie nog niet ingeschreven is, volstaat het onmiddellijk zijn naam telefonisch aan Mevr. Valkenburg (70.95.92) mede te delen. (Prijs voor de lunch : 300 Fr)

DE FOTOTENTOONSTELLING

Vergeet niet een bezoek te brengen aan de fototentoonstelling van de wedstrijd ingericht door "De Plate". De tentoonstelling is enkel maar zaterdag 9 en zondag 10 november in het Feest- en Kultuurpaleis te bezichtigen.

Toegangsuren : 10-12 u. en 15-18 u.

UITNODIGING TOT DE 2de WINTERVOORDRACHT VAN "DE PLATE"

Op dinsdag 26 november om 20u30 geeft ons geacht medelid

WALTER MAJOR

een belangrijke voordracht in het lokaal van de V.V.F., Dr. L. Colensstraat, 6. Na de boeiende voordracht van verleden jaar over de eerste vliegtuigpioniers te Oostende, zal hij thans spreken van

OOSTENDSE LUCHTVAARTGESCHIEDENIS IN DE EERSTE WERELDOORLOG

"De Plate" rekent stellig op uw aanwezigheid, zowel op 9 als op 26 november a.s.

"De Plate" werd 20 jaar geleden gesticht

In november 1954 besloten Ary Sleeks en Ernest De Taeye een Oostendse folkloristische kring op te richten.

Op 17 november schreef Ary Sleeks een uitnodigingskaart naar een aantal personen, van wie hij vermoedde dat ze de Oostendse heemkunde genegen waren.

De vergadering ging door op zondag 21 november in de "Bierkelder" Christinastraat 116 te Oostende. Op de eerste vergadering was er reeds heel wat belangstelling, zodat de kring kon gesticht worden.

Enkele namen van deze stichters zijn : Ary Sleeks, Ernest De Taeye, Henri Edebau, Arsène Blondé, John Hermans, Alfons Laridon, Gustaaf Decler, Frank Edebau, Flor Corseillis, Omer Vilain, M. Colombie, M. Missiaen, Mej. Vandekerckhove, Ray Huilmand en nog enkele andere van wie we spijtig genoeg de namen niet meer bezitten.

Het eerste bestuur zag er uit als volgt : E. De Taeye (Hoofdman), Willy Laforce (secretaris), Ary Sleeks (Archivaris-penningmeester), F. Corseillis (muzikaal adviseur), F. Edebau en J. Hermans (commissaris).

Een eerste grote folklore avond, in samenwerking met "Het Loze Vissertje" greep plaats op 14 maart 1954 en op 12 juni werd een eerste folkloristische uitstap doorheen de provincie georganiseerd.

Tussen 1954 en 1974 werden door de Plate meer dan 120 voordrachten georganiseerd. In 1959 werd er ook voor de eerste maal uitgepakt met een meer-sprekersavond. Vijf conferenciers droegen elk een kort aspect voor uit de Oostendse heemkunde.

Op 18.4.59 werd "De Plate" met nieuwe statuten tot V.Z.W. gepromoveerd.

Dit had voor gevolg dat Emiel Dulcke de Plate in zijn testament met een belangrijk legaat bedacht.

Het heemkundig museum "De Plate" werd in het gebouw "Chez Pan" op de hoek van de oude schouwburg in 1963 geopend, en verhuisde vandaar naar de tweede verdieping van het stadshuis in 1968. Een derde verhuis had plaats in 1970 toen gans het bezit werd overgebracht naar het Feest- en Cultuurpaleis.

Bij de historiek diende men vooral enkele data van enkele bestuursleden te herdenken : J. Decler (1962), Mej. Vandekerckhove (1964) A. Sleeks (1966), M. Colombie (1970) en E. De Taeye (1974).

Aan hen is het dan ook te danken dat de "De Plate" geworden is ; een niet meer weg te denken vereniging die het dichtst bij het Oostendse leven betrokken is.

O.V.

.../...

LIDGELDEN 1975

Het is beter te vroeg dan te laat, maar om vele administratieve besloemeringen te vermijden, doen wij beroep op onze leden opdat zij er zouden willen aan denken zich nu reeds in orde te stellen met hun lidgeld 1975.

Zij kunnen dit doen mits overschrijving van :

	100 Fr als gewoon lid
minimum	300 Fr als steunend lid
minimum	500 Fr als beschermend lid

Het lidgeld kan gestort worden op volgende bankrekeningen van "De Plate" : 750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of
384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende)

Deze lidkaart hebt U nodig indien U tot de algemene statutaire vergadering van Januari a.s. wilt toegelaten worden. Deze vergadering wordt ieder jaar gevolgd door een veiling van heemkundige stukken. Uw lidkaart geeft ook steeds vrije toegang tot het Heemkundig Museum.

TUSSEN KERSTDAG EN NIEUWJAAR

Dit jaar komen we met iets nieuws voor de pinnen, iets nieuws in oude trant. Op vrijdag 27 december gaan we gezellig samenzitten in het "Veevee-eftje" met de vrienden van de afdeling Oostende van Het Verbond voor Familiekunde en de mannen van "Ter Ceure" uit Bredene.

We zullen trachten er een ouderwetse kerst- en nieuwjaarsviering van te maken met oude liedjes en gedichtjes. Er wordt een bijzonder programma op band gezet, maar we vragen aan iedereen die nog oude gedichtjes of liedjes kent in verband met Kerstdag of Nieuwjaar deze te willen mededelen of op te sturen aan het Sekretariaat van De Plate of aan Jef Klausling, Koninginnelaan, 34 - 8400 OOSTENDE (telefoon: 059/800079). Best is nog deze zelf te zingen en de liefhebbers kunnen zich eveneens aan een van de twee punten opgeven met hun repertorium.

Jef Klausling is tussen 8 en 22 december uit het land. Hij vraagt bijgevolg teksten en opgaven zo vroeg mogelijk te doen, zodat hij nog begin december met de samenstelling van het programma kan beginnen. Dank U wel.

Zeer oude prentkaarten van Oostende

De heer Willy Bauwel, Patershoek, 59 -2700 Sint Niklaas, schrijft ons dat hij in het bezit is van een 800-tal zeer oude prentkaarten van Oostende. Plate-leden die hierin geïnteresseerd zijn kunnen op dat adres schrijven of s'avonds na 19.00 uur belen op het nummer 031/76.80.50.

J.B.D.

Geschiedenis van de Sint-Jansparochie te Oostende. 1924-1975.

In de loop van deze oktobermaand verscheen de "Geschiedenis van de Sint-Jansparochie te Oostende" waarvoor ons medelid Eugeen Deschepper het eerste deel "Geschiedkundig overzicht van het ontstaan en de ontwikkeling van de Sint Jansparochie" schreef.

Het boek bevat een massa informatie over personen en gebeurtenissen, die elk rechtgeaard Oostendenaar zal interesseren. Er zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar waarvoor men zich best tot de heer Eugeen Deschepper wendt. Adres : Mariakerkelaan, 8

Prijs 250 B.Fr.

J.B.D.

.../...

OOSTENDSE REVUE

Dit jaar gaat de jaarlijkse Oostendse revue door onder de titel "Gif mo sjetje", Vier voorstellingen worden in het Kursaal gebracht ; nl. zaterdag 9, Zondag 10, vrijdag 15 en zaterdag 16 november, telkens om 20 uur.

Dit brok leutige folklore is reeds aan zijn 7de jaar, Tekstschrijver Herman Moerman zal zeker niet denken na deze zeven vette jaren te moeten stoppen.

FONOPLATEN

Nadat Ray Huilmand "Hier spreekt Ostende" op fonoplaat uitgaf, heeft hij dit jaar weer een plaat laten verspreiden "Hier spreekt men Ostends, nr. 2". Bij de plaat is een bundeltje met al de liedjes die op plaat voorkomen bijgevoegd.

Maar ook de groep van de Oostendse Revue komt dit jaar met een luimige langspeelplaat voor de pinnen. Deze wordt in het begin van november in de handel gebracht.

VLAAMSE VISSERIJ EN VISSERSVAARTUIGEN

Die kan wachten wordt beloond ! Eindelijk is het zover dat op 23 november het eerste deel van het standaardwerk "Vlaamse visserij en vissersvaartuigen" door Gaston en Roland Desnerck van de pers komt. Dit rijk geïllustreerd werk, dat jarenlange documentaire opzoeken vergde, zal zeker door alle liefhebbers van zeevisserij-geschiedenis willen gekocht worden. Deel 1 kost 1200 fr. Degenen die menen dat dit wat aan de hoge kant is moeten maar bedenken dat dit wellicht de enige gelegenheid is om dergelijk werk in hun bezit te krijgen. Warm aanbevolen.

MET DE GROETEN VAN ...

De redactie van het "Manneke in de Mane" laat alle leden van "De Plate" groeten en laat bij deze gelegenheid weten dat hun almanak 1975 verschenen is. U kunt bij Jef Klausling een exemplaar aanschaffen tegen de prijs van 30 fr. "Het Manneke in de Mane" is de meest humoristische en folkloristische volksalmanak van West-Vlaanderen.

LANGS DE OOSTENDSE KATEIEN

Op het einde van deze maand verschijnt in aansluiting op Vilain's boek "Langs 't hard zand" een nieuwe reeks "Kleine Oostendse histories" onder de titel "Langs de Oostendse kateien".

De volgende histories komen er in voor : Met 12 in 1 kamer - Het Brits Ereperk - De Halve Maan - "Teut-Teut" - Glaasje op... - De Hof - Wat is een butterschuutte ? - Lotto - Guustje - De Witte Nonnenstraat - Spekkewinkeltjes - "Tjannie Carbon" - Honderdjarijen - Avanti II - "De Knuuste" - Flaggen - De oude Wasschers - Naar de Bloedprocessie - Prentkaarten - Asschendaele - Een wrede "love story" - 't Bastiaan - Mariakerke - Grote hotels - De Kortestraat - Straatmeubilair - Augustus '14 - De Sjah van Perzië - De Markies en de Markiezin - Het Paradijs - Waar was de Garre van Konnee ? - Warme bollen - Oostendse aardrijkskunde.

Het voorwoord is geschreven door Minister van Staat Louis Major die tevens een geboren Oostendenaar is.

Bestellingen kunnen gebeuren bij "De Plate" of bij de auteur zelf. Van het eerste boek "Langs 't hard zand" zijn nog enkele exemplaren te verkrijgen. Belangstellenden kunnen zich wenden tot het Museum van "De Plate". Prijs van het boek "Langs de Oostendse kateien" is : 195 fr, dus dezelfde prijs als "Langs 't hard zand".

DE SCHOOL BREIDT UIT

De eerste school, de enigeniet betalende school te Oostende, kende een groot sukses. De jongens moesten 7 jaar oud zijn om de lessen te mogen volgen. Op zeker ogenblik telde de eerste klas 240 leerlingen en waren er geen schrijfbanken om alle leerlingen te plaatsen. Het duurde tot 1862 vooraleer deze klas gesplitst werd en schrijfbanken konden aangekocht worden. Met Pasen van het jaar 1862 werd onder het Bestuur van burgemeester Van Iseghem overgegaan tot het openen van een vijfde klas.

Tot 1861 verleende de stad eenjaarlijkse toelage van 300 Fr voor de prijsuitdeling. Dit bedrag was te weinig en het ontbrekende moest door de Broeders links en rechts bijgeschooid worden. In 1862 besloot de stad deze bijdrage te verhogen tot 500 Fr per jaar, de werkelijke uitgaven bedroegen dan reeds 650 Fr.

OP HET HAZEGRAS

Twee voornamen leden van het Sint-Vincentiusgenootschap, de Heren Jozef Deboninge, reder en Ch. Liebaert, houthandelaar, ijverden voor de oprichting van een tweede school, ditmaal op het Hazegras. Een groot stuk grond werd hiertoe aangekocht en een gebouw werd opgericht met op het gelijkvloers een kapel om er de zondag godsdienstoefeningen uit te oefenen en op de bovenverdieping de klassen. De kapel was de voorganger voor de huidige kerk van het Hazegras. De school werd op 1 mei 1855 geopend. Aanvankelijk bestemd voor kinderen van zeelieden, werden van 1857 af ook andere kinderen tot de school toegelaten.

Op dezelfde plaats werd eveneens een meisjesschool opgericht met woning voor de Zusters van de H. Jozef die er het onderrecht verzorgden. Deze school bleef onafhankelijk en vrij tot 1890.

De jongensschool werd in 1862 overgelaten aan de stad.

Vader Ignatius verliet Oostende in mei 1855 en werd opgevolgd door Broeder Matthias.

STIJGENDE KOSTEN

Sinds 1846 stegen de kosten van dagelijks onderhoud voortdurend, tengevolge waarvan de rekeningen van het gesticht jaarlijks met een verlies sloten. De stad kon evenwel niet meer tussenkomen voor de school, er werd evenwel besloten de vergoeding voor de weesjongens te verhogen met 0,05 Fr per dag en per jongen. Dat hielp niet veel.

Het enige wat kon gedaan worden was de aangenomen school tot gemeenteschool te maken, aldus kon de regering tussenkomen in de vergoeding die de broeders ontvingen.

Het was echter nodig dat de Broeders een bewijs van bekwaamheid zouden voorleggen, wat ze niet bezaten.

Daarom werd begin november 1862 van de broeders een examen afgenomen. Vier op de zeven slaagden. De drie niet geslaagden werden vervangen door gediplomeerde broeders.

.../...

Alle broeders in het bezit van een diploma werden benoemd tot gemeenteonderwijzer. Iedere school had aldus een hoofdonderwijzer (jaarwedde : 1000 fr) en hulponderwijzers met een wedde van 750 fr. per jaar.

EEN NIEUW GEBOUW EN ONTSLAG

In 1866 werd voor de school in stad een nieuw gebouw ter beschikking gesteld, gelegen aan de Sint-Fransiscus- en Schippersstraat. Hier zou het klooster, de school en het wezenhuis moeten ondergebracht worden. De school telde op dat ogenblik zeven klassen. De bovenverdieping werd door de stad gebruikt als nijverheids- en tekenschool, de kelderingen deden dienst als stadsmagazijn. Het onderkomen van de broeders en de weeskinderen was niet zeer gelukkig in het nieuwe gebouw. Tengevolge hiervan ontstonden talrijke moeilijkheden en wrijvingen met het stadsbestuur, tot de Broeders op 1 september 1867 hun ontslag indienden als gemeenteonderwijzer, afzagen nog verder het wezenhuis te besturen en naar Izegem vertrokken. Het duurde evenwel nog tot 13 november 1875 vooraleer de laatste Broeder Oostende verliet.

~~(vervolgt)~~

HET VRIJ ONDERWIJS

1878 bracht de wet die het godsdienstonderwijs in de officiële scholen afschafte. De geestelijkheid van Oostende, onder leiding van Deken De Coster zorgde er voor dat de Broeders naar Oostende zouden terugkeren, ditmaal in het "vrij onderwijs".

In alle haast werden voorbereidingen getroffen om nog hetzelfde jaar te kunnen beginnen. In een grote zaal van het lokaal van de jongedochters van de H. Germana (Wellingtonstraat) werden vijf klassen opgebouwd. Een groot gemeubeld burgershuis, op een paar minuten afstand van de school gelegen, werd gehuurd om als woning voor de Broeders te dienen.

De school werd geopend op maandag 29 september 1878. Meer dan 600 leerlingen boden zich aan, terwijl men slechts plaats voor 425 kinderen had voorzien.

(vervolgt)

Ludwig UHLAND (1787-1862), een pionier op het gebied van de wetenschappelijke literatuurstudie, had een intense belangstelling voor onze oude volksliederen. In augustus 1844 bezocht de weleer zo gevierde dichter en geleerde, in gezelschap van zijn vrouw en schoonzuster, Brussel, Gent, Oostende, Brugge, Antwerpen en Leuven.

Van de zes steden, die L. Uhland zeker bezocht, weten wij over Oostende met betrekking tot deze reis wel het minst. Geen stad, of het is duidelijk dat de geleerde er zocht naar materiaal voor zijn (thans verouderd) wetenschappelijk werk. In die maand augustus mocht Oostende, destijds door K. Simrock als het "Westende des deutschen Vaterlands" geprezen, ook wel enige aantrekkingskracht hebben voor Uhland, die onder de belangrijke Duitse dichters vernoemd wordt als diegene, "der vor allem für die Idee einer vlämisch-deutschen Verbrüderung gewonnen war". Toen ook vertoefde een vurig bewonderaar van Uhland, F. Freiherr von Dingelstedt, te Oostende.

E.S.

Culinaire Folklore

Keggen en Klakkers

Voor de "Zoutevaarders" van verleden eeuw was brood een delicatesse die ze enkel in het begin van de reis genoten. Eens dat de strekkende voorraad op was schakelde men over naar scheepsbeschuit die altijd in ruime mate aan boord voorzien werd. Zelfs later toen men procedés vond om het brood langer eetbaar te houden, namen de visbakken nog scheepsbeschuit mee om een eventueel broodtekort op te vangen. Zo ruim was de voorraad dat er na de reis altijd overschot die dan terug binnengebracht werd. Voor de Oostendse jeugd betekende het binnenkomen van een "Zoutevaarder" een buitenkans.

Zij liepen dan de kaai op om naar KEGGEN te vragen, de oude keihard geworden scheepsbeschuit die een maandenlange zeereis achter de rug had. En maar knabbelen.

Wat er na de reis en de bedeling aan de jeugd nog overbleef aan keggen brachten de vissers naar huis om er een variant op de gekende KLAKKERS van te maken. Zij weekten de keggen in koffie tot ze zwollen, bakten ze daarna en serveerden ze met bruine suiker.

Smakelijk.

J.B.DREESEN.

Vliegtuigpioniers te Oostende

Indien het paard de edelste verovering is van de mens, dan mag men eveneens aannemen dat het vliegen zelfs tot op heden de geheimzinnigste is gebleven. Zelfs nu nog kennen de meeste mensen het vliegtuig dank zij de schreeuwende krantentitels over vliegtuigongevallen.

Eeuwenlang had de mens gezocht naar een middel om zich zoals de vogels in de derde dimensie te kunnen bewegen, maar steeds opnieuw had hij zijn onmacht moeten bekennen. Velen hebben hiervoor hun ganse bezit, ja zelfs dikwijls hun leven geofferd. Nu is het vliegtuig uit onze moderne maatschappij niet meer weg te denken, ook al willen sommigen uit eigen belang hiertegen reageren.

Na jarenlange proeven was 1909 het jaar waarin de luchtvaart met toestellen zwaarder dan lucht definitief van de grond kwam; ook te Oostende.

De 25e mei 1908 was Henri Farman met de eerste vlucht op Belgisch grondgebied gestart te Gent. Baron Pierre de Caters, die het adembenemende schouwspel daar toen bijwoonde, vertrok terstond naar Parijs om er een toestel aan te kopen bij de firma Voisin en om er daar mee te leren vliegen. Reeds tegen eind 1908 vloog de Caters inderdaad met een mecanicien naast zich een eerste vlucht te St. Job in 't Goor en werd hierdoor de eerste Belg die ooit met een vliegtuig op Belgische grond had gevlogen.

Opvliegers te Doornik

De recente verovering van de lucht verwekte een nog nooit gezien enthousiasme bij het volk. Om aan de dwingende vraag van het publiek toe te geven, vertoonden de pioniers tijdens in een of andere grote stad gehouden vliegfeest de nieuwe sport en incasseerden hiervoor reuzepremies.

De eerste luchtvaartweek in 1909 in België ging door te Doornik van 5 tot 14 september. Onder het oorverdovend lawaai van de uitgelaten toejuichingen vloog de Franse pionier Louis Paulhan de ene piste rond na de andere, nam passagiers mee in de lucht en vloog zelfs enkele korte raids naar nabijgelegen dorpen. In enkele dagen was deze man bekend in gans België en zelfs de kleinste bengel kende zijn prestaties.

Ondertussen had de Aéro Club d'Ostende et du Littoral reeds sedert augustus 1909 twee reuzepremies uitgeloofd: één van 5000 Fr, om een heen- en terugvlucht langsheen het strand te Oostende uit te voeren en een tweede prijs van 25.000 Fr om gedurende één uur tussen het Kursaal en het westerstaketsel heen en terug te vliegen.

Aldus hoopte men aan de badgasten een onvergetelijk schouwspel aan te bieden, en hen tot op het einde van het seizoen, dat door het slechte weer, ver van schitterend was geweest, in Oostende te houden.

Talrijke piloten hadden beloofd om in Oostende hun kans te wagen om de premies op te komen strijken, maar begin september was er buiten de mislukte poging van baron Pierre de Caters nog niemand komen opdagen. Baron Raoul de Vrière, de voorzitter van de A.C.O.L. besloot toen maar naar Doornik te trekken om daar te pogen Paulhan naar Oostende te lokken. Na een bliksembezoek keerde hij op 13 september naar zijn stad terug met het verheugende bericht dat Paulhan zou komen.

(vervolgt)

Opgravingen op de gronden van het vroegere klooster der ARME KLAREN.

In de loop van het jaar 1958 werd ons de afbraak van het klooster der Arme Klaren te Oostende toegewezen. De werken werden in het daaropvolgend jaar uitgevoerd.

Situatieschets

Het oude klooster der Arme Klaren, een slotklooster, was begrensd door Langestraat, Londenstraat, Mariahofstraat en Platformstraat. Het middengedeelte van dit ommuurde complex werd ingenomen door de hof. De afbraak gebeurde in twee fazen, waarbij begonnen werd met het Noordelijk gedeelte d.w.z. het stuk begrensd door de Londenstraat en een gedeelte van de Langestraat en de Mariahofstraat. Een bijkomende opdracht was het uitgraven van de grond tot op een diepte van 3 meters, dit in het vooruitzicht van de bouw van het huidige Ostends Palacehotel. Een strook van ongeveer 4 meter bleef hierbij onaangeroerd in de Mariahofstraat, om als bijkomstige straatbedding te dienen.

Bevindingen.

Het materiaal van de afbraak, bakstenen, delftse en witte tegels uit de keuken en de wasserij alsook partijen eikenhout werden verkocht aan een opkoper uit het Brugse. De koperen weerhaan van de kloosterkapel droeg het jaartal 1869 en de naam SPILLIAERT, waarschijnlijk de vader of grootvader van onze beroemdestadsgenoot-schilder van die naam. De uitgegraven grond was zandachtig. De fundering van het gebouw zat maar één meter diep met uitzondering van de kelderingen langs de langestraat die tot op een normale diepte staken. Juist onder de bestaande funderingen tot op een diepte van \pm 2,5 meter vonden we, verspreid over gans het Noordelijk gedeelte een 50-tal kris-kras door elkaar liggende geraamten. Ze lagen op verschillende diepten met telkens een kleine laag grond ertussen. Het waren geraamten van volwassen personen, die allen horizontaal lagen maar niet richtingsgebonden. Bij deze geraamten werden geen wapens noch enige andere uitrustingsstukken gevonden. Wel dolven we in deze strook een ijzeren kanonbal op met een doormeter van 20 cm, waarschijnlijk afkomstig van een beschieting. Op ongeveer 1 meter onder de funderingen van het klooster en verspreid over het ganse terrein zonder een bepaalde orde, vonden we 6 putten. Deze putten waren vierkantig van vorm, met zijden van \pm 1,5 à 2 m. bij een diepte van \pm 2 m. De wanden van deze putten waren rondom bezet met ongemetste stenen, op de manier waarop sommige oude bezinkputten afgezet zijn. Deze putten zaten vol met potscherven. Tussen de scherven vonden we een viertal bruinaarden schoteltjes met 2 oren, waarvan de ϕ 16 cm. bedroeg bij een hoogte van 7cm, alsook een groter model pot met een oor, genre nachtspiegel. Gelijkwaardige potten en schoteltjes staan in de zaal Choqeel van het Heemkundig Museum van "De Plate". Hier en daar kwamen gedeelten van een oudere fundering te voorschijn. De stenen waren echter zo broos dat ze bij de graafwerken braken of gewoon uit elkaar vielen. Het waren handgevormde, ongebakken stenen die niet op de traditionele "moefen" geleken.

Roland Versluys / Bredene.

PRIJS VOOR HEEMKUNDIGE PUBLICATIE

Op 15 november om 18 u. heeft de proclamatie plaats van de 4-jaarlijkse prijs voor heemkunde in het Provinciaal Hof te Brugge.

Iedereen die daarop wenst aanwezig te zijn als heemkundige zal welkom zijn.

.../...

Uit archiefstukken

De handelshaven van Oostende werd in het midden der vorige eeuw druk bezocht door engelse zeilschepen die hier hun vracht kwamen lossen en ledig de haven verlieten. Die zeilschepen werden dan geballast om niet te kapsijzen. In die tijd kende Oostende het beroep van "zandboer". De man vervoerde zand per lichter die dan aan de zeilschepen die op ballast de haven zouden verlaten, werd verkocht. Het zand werd met mankracht: zak per zak van de lichter in het ruim van de zeilboot overgeladen.

De kapitein besteld zoveel ton zand, de bestelling werd uitgevoerd en vooraleer tot betaling werd overgegaan moesten de zakjes geteld worden. Dat het hierbij regelmatig tot discussies en betwistingen kwam is te begrijpen : aan beide zijden trachtte men steeds een batje te doen.

Zo is het gebeurd dat in 1850 een zandboer die zijn rekening niet uitbetaald kreeg met geheel zijn bemanning op het zeilschip klauterde, kapitein en bemanning over boord gooide en voor anker ging liggen in het midden van de haven luidkeels roepend dat hij het schip niet eer vrij zou geven vooraleer hij tot de laatste zak zand betaald was geworden.

Dat gebeurde ter hoogte van het huidig zeestation, dat er nog niet stond.

De kapitein was aan land gezwommen en alarmeerde de overheid, parlementeren kon niet baten : de kapers hielden voet bij stuk en zo besloot het stadsmagistraat over te gaan tot grote daden. Een batterij kanonnen met kanonnières kwam over uit Brugge en stelde zich in schietstelling op de kaai. De kapers werden gesommeerd zich over te geven. Geen gevolg.

Na de derde sommatie hief de kommandant van de baterij zijn sabel in de lucht om bevel tot vuren te geven. Op dat ogenblik klom de kaperskapitein met groot gebaar in de grote mast, stak zijn twee armen in de lucht en riep uit volle borst dat hij zich over gaf. Hij kreeg schrik dat het ernst ging worden.

Of hij ooit betaald is geworden voor zijn zand heb ik niet kunnen terugvinden.

Jef KLAUSING

Oostendse zegswijzen en spreuken

Onlangs tekenden we uit de mond van een gekende Oostendse dame de volgende zegswijze op :

Os je verloopt van e stro, vol je op e boalke.

Dit was naar het schijnt de raad die Oostendse moeders meegaven aan dochters die nogal gemakkelijk van lief verliepen. Wie kent de oorsprong van dit gezegde ? Hebt U nog van deze Oostendse zegswijzen en spreuken, zend ze ons dan op.

J.B. Dreesen.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan, 38
8400 OOSTENDE

4de jaargang, nr. 3, december 1974

DECEMBERACTIVITEIT

Oostendse Kerst- en Nieuwjaarsviering

Zoals reeds gemeld in ons vorig nummer verbroederen we op 27 december 1974 in het lokaal van de V.V.F. Dr. Colensstraat 6 (rechtover de Volksbond) met onze vrienden van de V.V.F. en Ter Ceure.

De bedoeling is er die avond een ouderwetse Kerst- en Nieuwjaarsviering van te maken met liedjes en gedichten uit het verre of dichtbij verleden.

Ons aller vriend Jef Klausning, die de musikale organisatie voor zijn rekening neemt deed in verband hiermee reeds een oproep. Wij herinneren nogmaals aan die oproep en doen ook beroep op hen die zelf iets willen voordragen of zingen. Medewerkers van deze soort worden met open armen ontvangen en zijn vriendelijk verzocht hun naam en hun repetorium aan ons op te geven.

Materieel zullen we voorzien in een klein maagversterkertje onder de vorm van boerenbrood (en koekenbrood) met hesp. Het brood wordt door de sympathieke mevrouw Verbanck speciaal voor die gelegenheid in de oude broodoven van Ter Ceure gebakken. Aan bier, wijn en water is er vooralsnog geen gebrek in het V.V.F. lokaal.

Deelname in de kosten voor het Brood- en hesphapje is 50 Fr per persoon (BTW en dienst zijn zoals altijd inbegrepen ...) Ingeschreven kan worden tot 15 december door eenvoudige naamopgave aan Mevrouw Valkenburg of door middel van de lijst die in het V.V.F. lokaal ter beschikking zal liggen. Betaling gebeurt op de avond zelf.

J.B.D.

LIDGELDEN 1975

"DE PLATE" doet beroep op haar leden om zich zo spoedig mogelijk in regel te willen stellen met het vereffenen van hun lidgeld 1975.

Zij kunnen dit doen mits overschrijving van :

	100 Fr als gewoon lid
minimum	300 Fr als steunend lid
minimum	500 Fr als beschermend lid

Het lidgeld kan gestort worden op volgende bankrekeningen van "De Plate" : 750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of 384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende)

Deze lidkaart hebt U nodig indien U tot de algemene statutaire vergadering van Januari a.s. wilt toegelaten worden. Deze vergadering wordt ieder jaar gevolgd door een veiling van heemkundige stukken. Uw lidkaart geeft ook steeds vrije toegang tot het Heemkundig Museum.

DE JAARLIJKSE VEILING

In het januari-nummer zullen we de lijst publiceren van de stukken die na de statutaire vergadering zullen geveild worden. Teneinde een lijst ten gerieve van onze lezers te kunnen afdrukken doen wij dringend beroep op al degenen die boeken, brochures, programma's, catalogussen, aanplakbrieven, foto's, gravures, maatschappijborden, enz... welke interessant zijn voor onze leden-folkloristen en deze geveild willen zien, daarvan het Secretariaat (J. Dreesen, Rode Kruisstraat, 4) of de redactie (O. Vilain, Rogierlaan, 38) in kennis te willen stellen, uiterlijk vóór 4 januari a.s.

DE REDACTIE VAN "DE PLATE"

Bij de stichting van ons tijdschrift omvatte de redactie volgende leden : Klausing, De Taeye en Vilain.

De Raad van Beheer heeft de redactieraad thans als volgend samengesteld : O. Vilain, J. Klausing, J. Dreesen, E. Smissaert en W. Major.

BELGISCHE STEDEN IN RELIEF

Bij de "Uitgaven Pro Civitate", Pachecolaan, 44, 1000 Brussel kan men nog volgende mappen bestellen: Oostende (185 Fr), Nieuwpoort (220 Fr) en Ieper (185 Fr).

PUBLICATIES VAN HET MINISTERIE

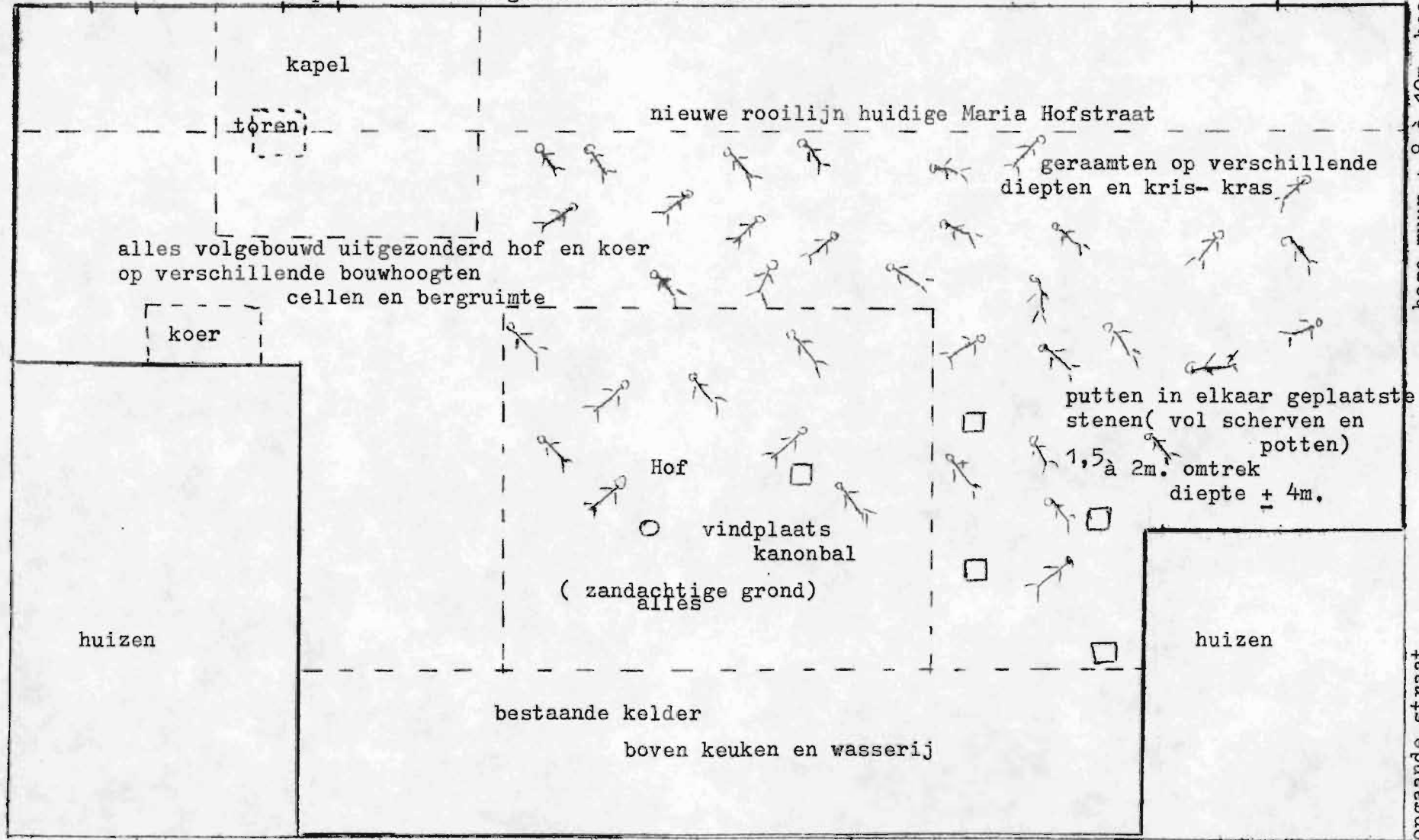
Het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur heeft enkele geografische excursiegidsen uitgegeven die tegen 20Fr stuk kunnen besteld worden. We vermelden de voornaamste voor onze streek :

- C1. De kustvlakte en de duinstreek ;
- C2. Brugge en Zeebrugge ;
- C3. De haven van Oostende ;
- C4. De centrale Westvlaamse polders.

Levering gebeurt na voorafgaandelijke betaling op P.C. nr. 93.72 van Min. van Nat. Opv. en Nederl. Cultuur - Verkoop van Publicaties - 1010 Brussel.

Platformstraat

ingang klooster Maria Hofstraat ingang kapel nu ongeveer in midden straat ingang klooster

Langestraat

KLOOSTER ARME KLAREN

schematische voorstelling

R. Versluys Bestuurslid Bredene

Londenstraat opgaande straat hoge muur + 8 à 10m. hoog

DE VINCENTIUSSCHOOL

De klassen in de Germana die te klein waren en slechts voorlopig moesten vervangen worden.

In de Stockholmstraat, werd een terrein van 1025 m² aangekocht en werd begonnen met de bouw van een klooster voor de Broeders.

De school zou in de Constantinopelstraat (huidige Ieperstraat) gebouwd worden.

Op 6 maart 1880 werden klooster en school ingezegend, het gesticht kreeg de naam "H. Vincentius" en telde zeven klassen.

De Sint-Pietersschool, een betalende jongensschool werd aan het klooster gevoegd.

In de Vincentiusschool werd de zondag congregatie gehouden, de maandag kwamen er de jonge werklieden samen en er werden allerlei feesten ingericht met het doel fondsen te verzamelen om het vrij onderwijs in leven te houden.

Broeder Norbertus (door de vissers Broeder Abertus genaamd) richtte er een speciale klas in voor kinderen van vissers en voor jonge zeelieden die al behoorlijk moesten kunnen lezen, schrijven en rekenen en waar hen allerlei praktische zaken in verband met zeevaart en visserij aangeleerd werden.

Er werden ook avondlessen gegeven. Het eerste jaar telde de avondschool reeds 120 leerlingen.

SINT ANDREASSCHOOL

16 april 1893 werd de Sint Andreasschool geopend op het SS. Petrus en Paulusplein. Begonnen werd met drie klassen ; weldra was men verplicht er nog twee bij te voegen.

Twee klassen waren uitsluitend bestemd voor opleiding van visserskinderen.

Na enkele jaren telde de school 250 leerlingen.

Intussen steeg het aantal leerlingen van de Vincentiusschool tot 600 en moesten ook hier nieuwe klassen bijgebouwd worden.

30 juni 1900 werd Vader Dalmatius aangesteld tot Overste te Oostende. Hij was bij de Oostendenaars zeer goed gekend als Vader "Amance" of ook als "Broeder van de kloeffen" dit laatste om de vele kloeffen die hij uitdeelde onder de armste/leerlingen van de scholen. In 1930 verliet hij Oostende en werd vervangen door Broeder Odulf (gekend als Broeder Adolf), die sinds 1923 werkzaam was in de visserijschool van Paster Pype.

Woorden BERTINO

Zangwijze : Petite Diligence

I.

Wien peister nog op deze dag
Ostende oender waoter
't Was zeker e nat beslag
Die storm da was e flaoter
In veel huuzen en cafee's
Was ter leute of rust
't Waoter kwaamt toe boven de canapee
En oender 't bedde geklutst.

REFREIN

't Waoter kwam binnengelopen
We wierden nat an uuse poten
En de kelders mit da spul
Liepen boem, gèelegan vul
Zelfs de vlooiën en de vienken
Mosten spriengen of verdrieken
En de ratten, 't was komiek
Vierden kerremesse in 't sliëk
't Schonste van de grap
't Waoter was nat
Je kost in de straoten roeien
En an de Vissemart, da was e t'wa d'appart
Liepen de wuufers gelijk oedde koeien
Mit hunder rokken tegen hunder kietten
Ze n'aan gin nagel mi foer op te bietten
Geef ons heden ons dagelijks brood
Mor ocheblief gin waotersnood.

II.

Toen kwamen aol die pompiers
De kelders leeg pompen
Nie ollèènnlijk waoter mor ook bier
Giengt er deur hunder trompe
Ook de zeemacht die kwaamt af
Ze stoegen ook paraot
Beddebakken, kassen, petat of soepepot
Olles die vloog rap op straat.

III.

'k Sien ook geteisterd, dat is e 't wa
'k Mosten vroeger op e strooizak slapen
Mor nu ligge 'k op e Beka
No me meubels staon ze nu te gapen
Aol me wèègluuzen die sien weg
Deur die woatersnood
Den èènen é geluk den ander é pech
De èène ze dood, is de ander ze brood.

Oosterse potscherven op het terrein van de nieuwe sluis nabij
het station te Oostende

+==+==+==+==+==+==+==+==+

(Voor situatieschets zie p. 9)

In de Lentemaand van 1973 geeft het Ter Ceurelid Leon Smet, nauw verbonden bij de werken aan de nieuwe sluis nabij het station melding, dat bij de uitgravingen vanuit een bepaalde plaats hele vrachtwagens potscherven werden opgeladen en afgevoerd. Een drietal bestuursleden van Ter Ceure "stapten ter plaatse af" om de bouwput te onderzoeken.

Vaststellingen.

Uit een laag, bestaande uit stukjes porcelein, die voorkwam op ongeveer één meter onder het straatniveau en gesitueerd ter hoogte van het stuk STRANDHOTEL en de daaropvolgende hoek (naar zee toe) werden enkele monsters verzameld die onderzocht werden. Het betreft stukjes Oosters porcelein van de soort die door de schepen van de Oostendse Compagnie, tijdens haar kort bestaan in grote hoeveelheden werd aangevoerd.

De vraag die zich hier stelde was : hoe kwam dit porcelein in dergelijke hoeveelheden op die plaats terecht.

De studie van de kaarten van Oostende uit deze periode en bestuuring van de geschiedenis van de Oostendse Compagnie leidde tot de volgende veronderstelling :

Veronderstelling :

Volgens een kaart van 1740 bevond zich op deze plaats een vestingsgracht die vlak achter het oostelijk deel van de Keizerlijke pakhuizen lag. Het complex van deze pakhuizen strekte zich ten oosten van de monumentale Kaaipoort uit.

De schepen van de Oostendse Compagnie voeren veel porcelein aan uit China. Gelet echter op de duur van de zeereis, de kansen op storm en andere risico's van de zee werd naar alle waarschijnlijkheid veel van deze koopwaar beschadigd. Bij het sorteren van de vracht zocht men geen problemen om de scherven kwijt te geraken "Sommige stadswallen werden opgehoopt met stadsvuil "(dixit Farazijn -dit is tenandere ook de oorsprong van de verlanding van de Brugse reien, dwz het ontstaan van de kleine hovetjes die uitgeven op de reien. Het is dan ook bijna zeker dat men al die gebroken kommetjes, tassen en teljoren eenvoudig in het vestingswater liet verdwijnen. Later werden de grachten opgevuld. Op de plaats waar de scherven gevonden werden kwam de steenweg tussen het Sint Pieter- en Paulus plein en de Sint Franciskusstraat.

Enkele van de verzamelde scherven liggen ter beschikking van de geïnteresseerden in ons Heem, Kerkstraat, Bredene.

(Overgenomen uit Roepsteen, het tijdschrift van de Heemkundige Kring Ter Ceure, Bredene.)

Paulhan komt

Oostende was toen nog de "Koningin der Badsteden" en lokte, ondanks het bar slechte weer, al wat enige naam bezat tijdens het hoogseizoen naar onze "plage".

Het was nog de gloriëtijd van de beruchte rolkabiënen, voortgetrokken door forse boerenpaarden tot in het water, de tijd van de met kleurrijke linten versierde brede dameshoeden, de zijden parasols en de keurig in zwart en wit geklede nurses, die al kletsend probeerden een waakzaam cogje te houden op de in het zand spelende kinderen van "madame".

Het was nog de illustere periode waarin de grootste kunstschilders en de beroemdste muzikanten en zangers Oostende zijn luister bezorgden, waarop het nu nog prat gaat.

Op het strand zitten mannen en vrouwen door elkaar in groepjes te praten. De enen met badkostumen waarvan de broekspijpen tot op de knieën komen, de anderen met broekspijpen waaraan onder de knie een frivool strikje was gehecht, maar de meesten in keurige stadskledij met strohoed of parasol.

Allen spreken over de grote gebeurtenis die ze weldra zullen bijwonen.

Het casinoprogramma, ja zelfs het recente optreden van de allerberoemste tenor Enrico Caruso, wordt erbij vergeten.

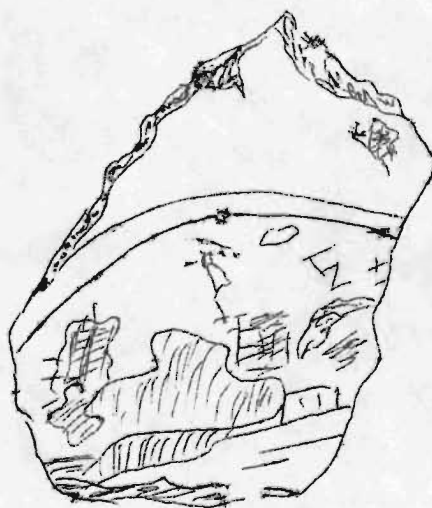
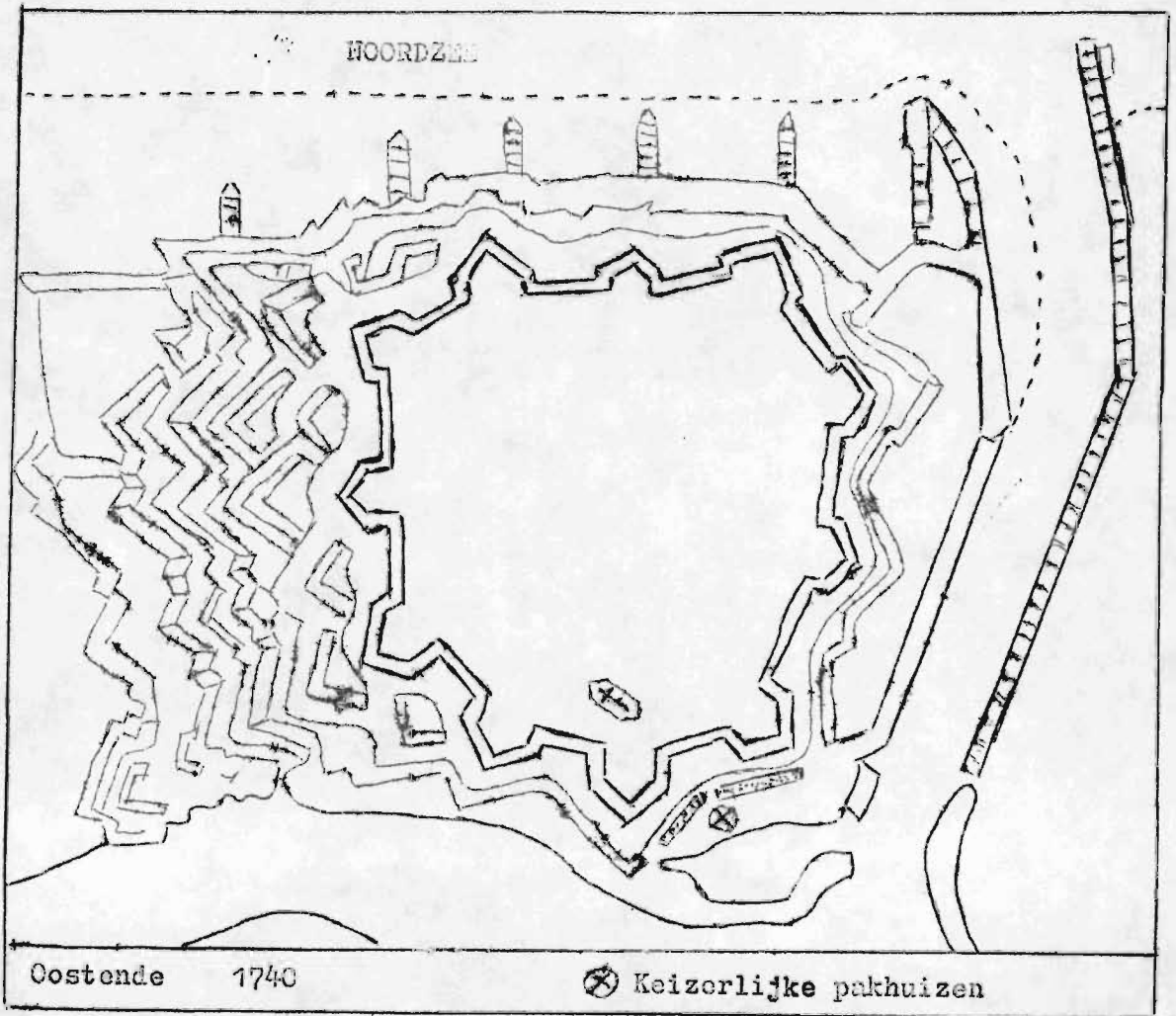
"Prochainement il sera ici... moi j'irai !" zo spraken diegenen die anders bij hen thuis plat brussels taterden. De "mademoiselletjes" droomden ervan, zoals onze huidige teenagers van beroemde filmsterren en gevierde showvedettes.

Paulhan, de vlieger, de man die met een machien zwaarder dan de lucht boven de huizen kon vliegen, die Paulhan zou naar Oostende komen.

"Mon Dieu, mon Dieu, quel sport !" zuchtten de dames. Want toen beschouwde men alles wat met luchtvaart verband hield als een luxueuze en gevaarlijke sport.

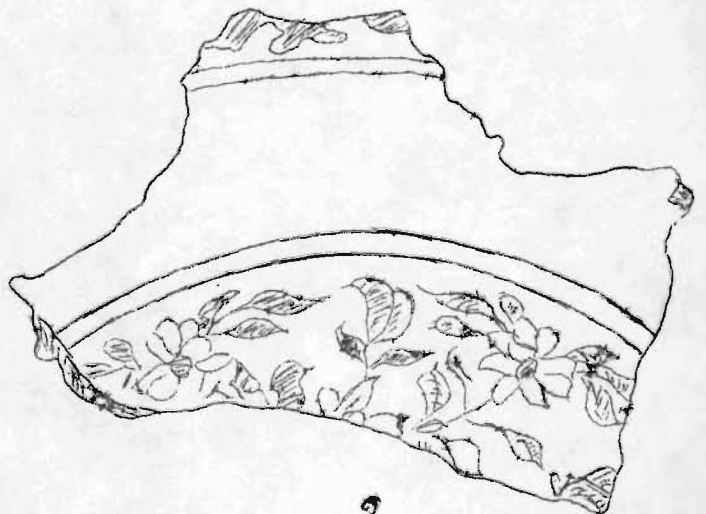
Eindelijk op 16 september 1909 kwam Paulhan om 11u30 met zijn auto's triomfantelijk Oostende binnengereden. Terwijl hij met zijn vrouw zijn intrek nam in het hotel Splendid, reden zijn mecaniciens door naar de vliegtuigloods "de Caters", met het gedemonteerde en in kisten verpakt toestel.

Zoals enkelen zich nog wel zullen herinneren, bevond deze stadsloods zich achter het Royal Palace Hotel en gans Oostende reed of wandelde weer tot in "Oostende Extension" om toch maar een glimp op te kunnen vangen van de "vliegende machine" of de geheimzinnige activiteiten in de loods. Terwijl de mecaniciens het vliegtuig monteerden volgden talrijke personaliteiten en reporters aandachtig de werkzaamheden. Zo noteerde men de aanwezigheid van Georges Marquet, directeur-generaal van de Société des Bains de Mer en schenker van de premie van 25.000Fr, van de burgemeester Pieters, de heren Thoné, Verdeyen en Van Glabbeke, baron Raoul de Vrière, de gebroeders Williame, de Heer Sabbe en de te Oostende maar al te goed gekende Gentse ballonvaarder Vanderstegen.

1.

TYPE SCHERVEN

2.

overgenomen uit Roepsteen
Heemkring Ter Cuere

P U D D O K S

Vroeger verstrekten de reders ter visserij geen victualiën aan het scheepsvolk. Iedere visser moest op eigen kosten zijn monde, kurf of pangel uitrusten, doch op zee was het hem toegelaten een deel van de gevangen vis te gebruiken. Hun vindrijkheid om in het eentonige vismenu wat variatie te brengen was dan ook bijzonder groot. Een van de recepten met een zeer taai leven, die ons door de oude kabeljauwvissers werd nagelaten is die van de P U D O K, P U U D O K ook P U D D O K.

Enkele tot een pasta geknede kabeljauwslevers werden gemengd met fijngehakte ajuin en tot poeder geklopte zeebeschuit, en daarna degelijk gepeperd en gezouten. Met dit mengsel werd een binnenste buiten gekeerde en afgeschrapte kabeljauws-maag opgevuld die dan achteraf werd toegebonden. Deze dikke worst werd in het water gedurende een 20-tal minuten gaar gekookt. Het geheel werd warm of koud gegeten, in dikke schellen op een snee brood.

In de modernere varianten werd in stede van tot poeder geklopte zeebeschuit, ook broodkruim en zelfs aardappelenpuree gebruikt. Ook werden de kabeljouwsmagen soms vervangen door "terrebutsmagen".! Die waren wel kleiner, maar hadden als voordeel steviger te zijn.

Voor liefhebbers met sterke magen. Smakelijk.

J.B. Dreesen.

DE VOORRAAD IS AANGEVULD...

Op de vorige bijeenkomst waren alle "Mannekens uit de Mane" uitverkocht, er is een nieuwe voorraad binnengekomen. Te bekomen bij Jef Klausing of op de volgende voordracht. Ze kosten maar 30 Fr., dat wil zeggen dat ge voor ongeveer 0,0821917808 Fr. per dag plezier hebt.

DE PLATE BEVEELT VOLGENDE BOEKEN AAN :

In het Museum van "De Plate" kunnen volgende boeken aangeschaft worden :

Raf Seys	: Edward Vlietinck (25 Fr)
R. Desnerck	: Oostends woordenboek (750 Fr)
E. Deschepper	: Geschiedenis van de Sint-Jansparochie (250 Fr)
O. Vilain	: Langs de Oostendse Kateien (195 Fr)
O. Vilain	: Langs 't hard zand (195 Fr)

Deze boeken kunnen ook besteld worden mits storting van het overeenkomende bedrag op een der rekeningnummers van "De Plate" (zie bij de rubriek Lidgelden).